

Atlas Copco 1982

INNEHÅLL

Fem år i sammandrag	2
Kort om 1982.....	3
Styrelsens redogörelse för verksamheten 1982	4
Vinstdisposition.....	9
Atlas Copco-gruppen, Resultaträkning	10
Balansräkning.....	11
Finansieringsanalys	12
Atlas Copco AB, Resultaträkning	13
Balansräkning.....	14
Bokslutskommentarer.....	15
Internationella riktlinjer	15
Aktier och andelar.....	23
Revisionsberättelse	24
VD om 1982.....	26
Atlas Copco MCT.....	28
Atlas Copco Airpower.....	32
Atlas Copco Tools.....	36
Berema	40
Monsoon-Tison.....	42
Atlas Copcos roll i länders utveckling ..	44
Atlas Copco-aktien	46
Personal.....	48
Förädlingsvärde.....	49
Styrelse, revisorer och verkställande ledning	50
Organisation	52
Kallelse till bolagsstämma.....	53
Ekonomisk information från Atlas Copco.....	53

KALLELSE TILL BOLAGSSTÄMMA

Aktieägarna i Atlas Copco Aktiebolag kallas härmed till ordinarie bolagsstämma torsdagen den 28 april 1983 kl 09.15 på Grand Hôtel Royal, Vinterträdgården, Stallgatan 4, Stockholm. Angående anmälan om deltagande se omslagets näst sista sida.

ATLAS COPCO-GRUPPEN

Atlas Copco är ett internationellt industriföretag med en omfattande marknadsorganisation i 120 länder. Produktutveckling och tillverkning sker vid egna anläggningar i 17 länder. Företaget utvecklar, tillverkar och marknadsför produkter baserade på tryckluft eller hydraulik, såsom bergborrustrustning, kompressorer och industriverktyg. Atlas Copcos roll på marknaden är att med kunskaper och utrustning hjälpa till att lösa problem rörande viktiga basbehov i länder på skilda utvecklingsstadier.

Omslagsbilden:

Atlas Copcos avancerade monteringsutrustning hade stora framgångar på marknaden under 1982. Maskinen på bilden är en sk multipelmutterdragare, som samtidigt drar sex bultar i ett skruvförband i t ex en bilmotor. Denna typ av mutterdragare styrs av Atlas Copcos microdatorsystem MACS, som övervakar och registrerar åtdragningen av varje enskilt skruvförband.

Omslagets baksida:

Ett konkret exempel på teknologiöverföring – en Boomer tunnelrigg och en komplett utrustad verkstad på väg ut till kunden. Vid behov följer också en instruktör från Atlas Copco med, för att lära kundens personal att manövrera och underhålla utrustningen.

Marcus Wallenbergs namn har vunnit respekt och beundran över hela världen. Hans insatser för Sverige och svenskt näringsliv kan inte överskattas.

När Marcus Wallenberg år 1927 invaldes i styrelsen för Atlas Copco – eller Atlas Diesel som bolaget då hette – kom han till ett förlustföretag. När han under krisåret 1933 blev styrelsens ordförande, var det frågan om företaget över huvudtaget skulle kunna överleva. MW hade dock en stark tro på tryckluftens möjligheter, och styrde beslutet att fortsätta trots de bistra tiderna.

Under 40- och 50-talen hade Atlas Copco i samarbete med Sandvik stora framgångar på världsmarknaden med "Den svenska metoden" – metoden att borra i berg billigare och bättre än konkurrenterna. Denna utveckling stödde MW med stor entusiasm. Det var också i högsta grad MW som låg bakom det djärva beslutet att koncentrera verksamheten till tryckluft, vilket ledde till att dieselmotortillverkningen såldes 1948.

Tillsammans med Walter Wehtje tog han initiativet till företagets internationella expansion som då följde, och fortsatte utbyggnaden av Atlas Copcos internationella organisation tillsammans med Kurt-Allan Belfrage och Erik Johnsson.

De internationella marknadssatsningarna krävde tillverkningsresurser även utanför Sverige. När den belgiska kompressorfabriken Arpic i Antwerpen blev utbjuden till försäljning, tvekade inte MW att slå till. Därmed initierades Gruppens hittills mest lyckosamma investering.

MW ville att Atlas Copco alltid skulle ligga steget före konkurrenterna, och drev kraftfullt företagets satsning på

Nyfiken, engagerad, intresserad är MW i färd med att provköra ett bergborraggregat vid Atlas Copcos jubileumsutställning 1973.

forskning och utveckling. På 60-talet utbyggdes de centrala laboratorierna i Sickla och 1971 etablerades Atlas Copcos forskningsinstitut CERAC i Lausanne, Schweiz.

År 1957 promoverades Marcus Wallenberg till teknologie hedersdoktor för sina framstående insatser i svensk teknologisk utveckling – insatser som Atlas Copco i högsta grad fått del av.

MW hade en utomordentlig förmåga att samla och engagera företagsledning och personal. Flertalet av dagens aktiva ledamöter i Atlas Copco-gruppens styrelser, och många chefer världen över har knutits till företaget genom hans personliga medverkan.

Ända till slutet bibehöll MW ett starkt intresse för vårt företag – från 1974 som finansiell rådgivare. I direktionen kunde vi alltid räkna med hans råd och vägledning, och genom honom fick vi omfattande internationella kontakter med ledande bank-, affärs- och industripersonligheter.

Med djup beundran och tillgivenhet skall vi minnas Marcus Wallenberg som en vän och utomordentlig ledare av vårt företag. Vi är stolta över att vara en del av hans imponerande livsverk.

TOM WACHTMEISTER

FEM ÅR I SAMMANDRAG

MSEK om ej annat anges. Definitioner, se sid 17.

ATLAS COPCO-GRUPPEN

	1978	1979	1980*	1981	1982
VINSTMARGINAL	6,3	6,3	7,1	7,6	4,5
AVKASTNING PÅ TOTALT SYSSELSATT KAPITAL, %	13,9	14,2	16,1	19,8	15,1
AVKASTNING PÅ EGET RISKBÄRANDE KAPITAL, %	8,5	8,8	9,8	11,5	6,3
ANDEL EGET RISKBÄRANDE KAPITAL, %	39,6	39,7	38,9	37,0	37,7
VINST PER AKTIE, SEK	7,75	8,00	10,10	12,95	7,65**
Orderingång	4 888	5 527	6 448	7 651	7 877
Fakturering	4 742	5 305	6 227	7 488	7 924
Förändring i löpande priser, %	+ 14	+ 12	+ 17	+ 20	+ 6
Förändring i volym, %	+ 2	+ 5	+ 7	+ 5	- 8
Andel fakturering utomlands, %	92	92	91	91	92
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	301	334	442	570	353
Räntenetto	167	171	231	346	385
i % av fakturering	3,5	3,2	3,7	4,6	4,9
Räntetäckningsgrad, ggr	2,5	2,6	2,5	2,2	1,6
Avkastning på eget kapital, %	9,6	9,8	11,4	13,4	7,1
Kapitalomsättningshastighet, ggr	1,06	1,11	1,11	1,15	1,05
Tillgångar/skulder, ggr	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6
Omsättningstillgångar/kortfristiga skulder, ggr	2,3	2,1	2,2	2,1	2,0
Investeringar i maskiner och fastigheter	133	161	231	342	287
i % av fakturering	2,8	3,0	3,7	4,6	3,6
Självfinansieringsgrad, %	159	75	101	76	23
Vinst per aktie, efter extraordinära poster, SEK	7,95	7,40	10,10	13,25	7,10**
Medelantal anställda	17 664	17 883	18 786	19 538	18 402
Fakturering per anställd, kSEK	268	297	331	383	431

* Fr o m 1980 redovisas avskrivningar enligt plan.

** Baserat på ett vägt genomsnittligt antal aktier.

1982

Atlas Copco-gruppens fakturering ökade med 6 % till 7 924 MSEK och ordergångsen med 3 % till 7 877 MSEK. I volym minskade faktureringen med 8 procent.

Resultatet uppgick till 353 MSEK (570), vilket motsvarar 4,5 % av faktureringen.

Avkastningen på Gruppens totalt sysselsatta kapital blev 15,1 % (19,8).

Vinst per aktie blev 7,65 SEK (12,95).

Investeringar i forskning och utveckling uppgick till 195 MSEK (180).

Antalet anställda i Gruppen var vid årets slut 17 657, en minskning med 1 465.

Styrelsen föreslår en oförändrad utdelning per aktie av 6,00 SEK.

Atlas Copco Jarva introducerade under året en nyutvecklad stigortsmaskin för borrhning av vertikala schakt utan sprängning. Maskinen manövreras från en mikrodatorutrustad manövercentral som också möjliggör automatisk drift.

STYRELSENS REDOGÖRELSE FÖR VERKSAMHETEN 1982

MSEK om ej annat anges

ATLAS COPCO-GRUPPEN

	1982	1981
Fakturering	7 924	7 488
Resultat efter finansiella poster	353	570

Atlas Copco-gruppens fakturering under 1982 uppgick till 7 924 MSEK (7 488), vilket är en ökning med 6 procent. Räknat i volym sjönk faktureringen 8 procent (+5). Av faktureringen hänför sig 92 procent till marknader utanför Sverige. Ordergångens steg med 3 procent (19) till 7 877 MSEK (7 651), vilket är en volymminskning med 10 procent.

Atlas Copco-gruppens resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före extraordinära poster, bokslutsdispositioner och skatter uppgick för verksamhetsåret till 353 MSEK (570). Detta motsvarar 4,5 procent (7,6) av faktureringen.

MARKNADSUTVECKLING

Nedgången i västvärldens industrikonjunktur fortsatte under året. Industriproduktionens volym sjönk i genomsnitt med 2–3 procent i industriländerna. De för Atlas Copco viktiga maskininvesteringarna sjönk något mer.

Världens industri förbrukade mindre metaller än året innan, vilket fick till följd att malmproduktionen sjönk. Låga metallpriser och minskad brytning medförde att många gruvor begränsade sina inköp av utrustningar och avbröt mekaniseringsprocessen.

Även entreprenadmarknaden utvecklades negativt. Offentliga arbeten och infrastrukturprojekt blev nedskurna eller uppskjutna världen över som en följd av begränsningar i offentliga utgifter. Detta gäller såväl industriländerna som en rad utvecklingsländer. Flera av utvecklingsländerna drabbades av den internationella betalningskrisen. Trots minskad marknad kunde Atlas Copco upprätthålla oförändrad säljvolym i Västeuropa, vilket innebar ökade marknadsandelar i flertalet länder.

Särskilt goda resultat uppnåddes i Storbritannien, Västtyskland, Belgien och Spanien. Framgångarna kan förklaras med säljbolagens ökade satsningar i branscher med fortsatt stora investeringsbehov som bilindustrin och delar av livsmedelsindustrin. En annan förklaring är de amerikanska konkurrenternas höjda kostnadsläge i dessa länder till följd av dollarns uppgång.

Utanför Europa var bilden mörkare. Försäljningen till gruvor sjönk kraftigt i Nord- och Sydamerika, södra Afrika och Australien, liksom även försäljningen till industrin i dessa länder. Inom anläggningssektorn var trenden ännu svagare, särskilt i tredje världen. Försäljningen till Mellanöstern sjönk också. Marknader utanför Europa, där Atlas Copco visade god försäljningsökning, var Japan, Sydostasien, Nya Zeeland och Venezuela.

Säljorganisationen i Sydostasien utbyggdes ytterligare under året. Nya säljbolag bildades i Malaysia och Sydkorea samtidigt som den fristående agentorganisationen i Indonesien förstärktes.

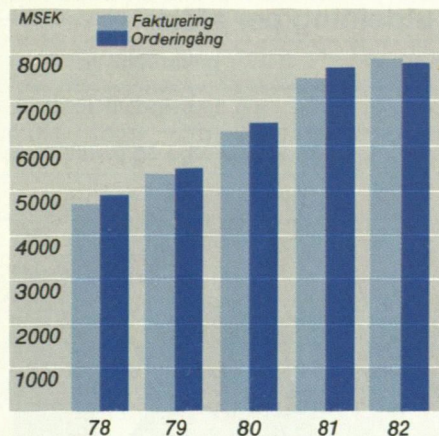
Övriga dotterbolag

Under året bildades Atlas Copco Management Consulting AB, Nacka, genom att servicestaberna vid moderbolaget Atlas Copco AB överfördes till det nya bolaget. Detta bolag skall sälja tjänster till såväl moderbolaget, divisionerna som säljbolagen.

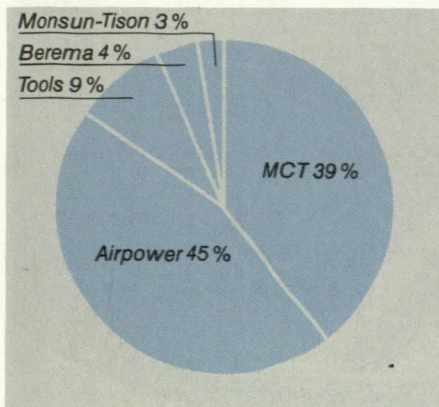
Atlas Copco Data AB, Nacka, som tillhandahåller datatjänster för bolagen i Sverige och Norge, utgör Gruppens centrum för ADB-teknik. Stora satsningar

	1982	1981
Orderingång	7 877	7 651
Värdeökning, %	+3	+19
Volymförändring, %	-10	+5

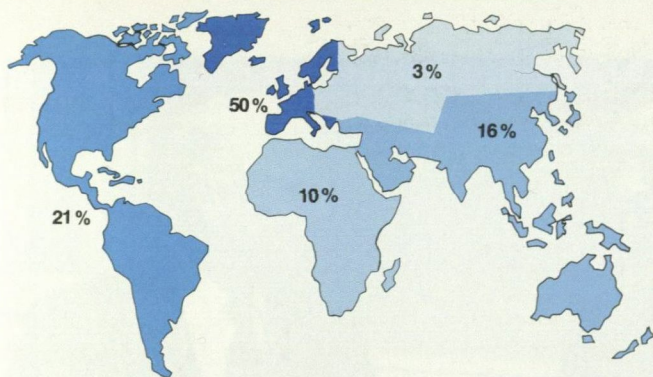
FAKTURERING OCH ORDERINGÅNG

FAKTURERING PER DIVISION

GEOGRAFISK FÖRDELNING AV
FAKTURERINGEN 1982

gjordes under året för att med hjälp av datatekniken ytterligare förbättra order-, lager- och faktureringsrutiner.

Atlas Copco ABEM, Bromma, utvecklar, tillverkar och säljer elektronikprodukter för geofysiska och industriella mätningar. Fakturerad försäljning uppgick till 22 MSEK (18).

RESULTAT

Gruppens resultat efter finansiella intäkter och kostnader men före extraordinära poster, bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 353 MSEK (570). Vinst per aktie blev 7,65 SEK (12,95).

Avkastningen på totalt sysselsatt kapital exkl icke räntebärande rörelseskulder minskade från 19,8 procent till 15,1 procent. Resultatförsämringen berodde huvudsakligen på en lägre säljvolym, med därav följande lägre utnyttjandegrad av produktionsapparat och säljorganisation, men också på försämrat räntenetto, valutakursförluster samt engångskostnader för nedläggning och omstrukturering av vissa tillverkningsenheter. Trots det hårda affärsklimatet kunde prisnivån hållas på de flesta marknader.

Samtliga divisioner utom Atlas Copco Tools visade lägre avkastning på totalt sysselsatt kapital. Trots förbättringen för Tools är avkastningen ännu ej i nivå med uppsatta mål.

Flertalet säljbolag i Europa visade förbättrade resultat jämfört med 1981. Där- emot försämrades många utomeuropeiska bolags resultat. Säljbolagen i USA och Mexico visade betydande förluster. Resultatet i USA påverkades av starkt vikande marknad och låg utnyttjandegrad av fabrikena. Mexikanska bolagets kraftigt försämrade resultat berodde till stor del på valutakursförluster som följde av devalveringen av den mexikanska peson.

Valutakursdifferenserna netto visar en förlust på 36 MSEK (+33), förorsakad av bl a den starka dollaruppgången under året samt den svenska devalveringen. Härtill bidrog även devalveringarna i Mexico och ett antal sydamerikanska länder.

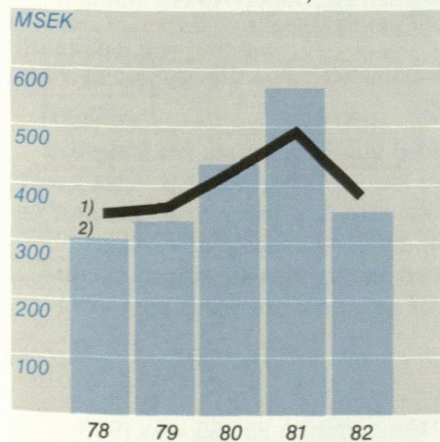
Samtliga långfristiga lån i utländsk valuta har vid årets slut värderats efter balansdagens valutakurs utom vad gäller av moderbolaget upptagna långfristiga utländska lån. Dessa lån har värderats så att de orealiserade kursförlusterna resultatmässigt fördelats över lånens återstående löptid. Orealiserade kursförluster hänförliga till valutakursförändringar under året uppgick till 189 MSEK. Årets resultat har belastats med såväl del av tidigare års kursförluster, som del av årets, totalt 93 MSEK (26). Se Kommentarer, not 2.

Kvarstående orealiserade kursförluster totalt på 212 MSEK kommer att belasta Gruppens resultat över åren från 1983 fram till 1990, varav merparten faller på de närmaste fem åren. I vilken grad de orealiserade kursförlusterna kommer att realiseras, dvs belasta de framtida resultaten, är beroende av valutakursutvecklingen, och då främst valutakursen på US-dollar. Moderbolagets lån i utländsk valuta avser finansiering av investeringar i utländska sälj- och tillverkningsenheter främst i USA.

Under året vidtogs kraftfulla åtgärder för att rationalisera säljorganisationen och anpassa tillverkningskapaciteten till den lägre efterfrågan. Omkostnaderna har dock ej reducerats i takt med den minskade säljvolymen, p g a att genomförda och pågående besparingsprogram ännu ej fått full effekt.

	1982	1981
Resultat i % av fakturering	4,5	7,6
Avkastning i % av totalt sysselsatt kapital	15,1	19,8

RESULTAT OCH AVKASTNING*)

1) Avkastning på totalt sysselsatt kapital, % (definition sid 17)

2) Resultat efter finansiella poster, MSEK

*) Avkastningstal för åren 1978-1979 ej justerade för planliga avskrivningar

DIVISIONERNAS RESULTAT OCH AVKASTNING

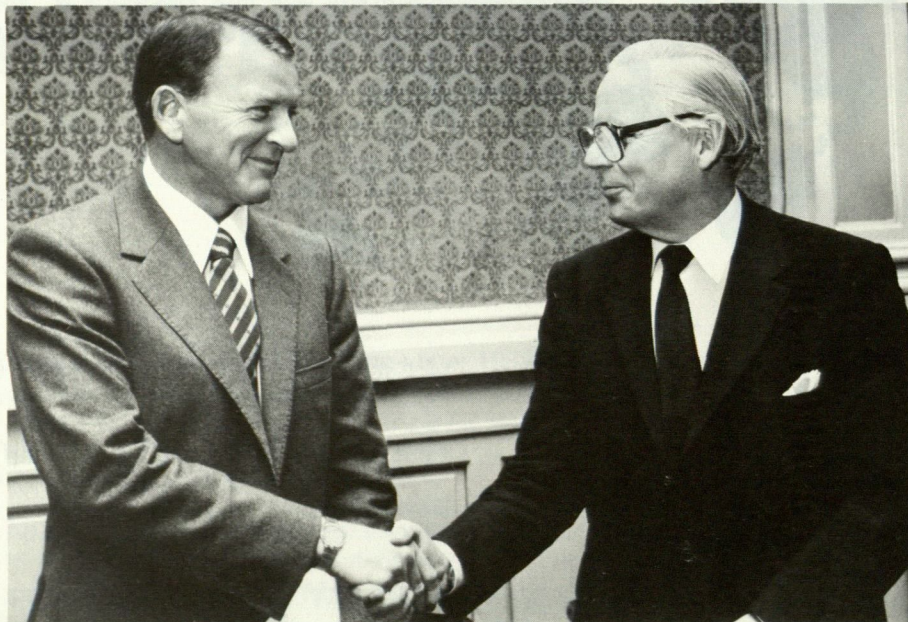
	Resultat		Avkastning %	
	1982	1981	1982	1981
MCT	113	193	14	19
Airpower	182	320	17	23
Tools	19	11	12	9
Berema	38	43	21	27
Monsun-Tison	1	3	7	9
Totalt	353	570	15	20

RESULTATET FÖRDELAT

PER KVARTAL	1982	1981
Första kvartalet	155	162
Andra kvartalet	94	158
Tredje kvartalet	-46	76
Fjärde kvartalet	150	174
Totalt	353	570

Volvos verkställande direktör Pehr G Gyllenhammar och Atlas Copcos styrelseordförande Peter Wallenberg efter presskonferensen, där de offentliggjort att Volvo förvärvat 25 procent av aktierna i Atlas Copco.

Av resultatförsämringen hänför sig ca 50 MSEK till den lägre sysselsättningen i verkstäderna.

Ett flertal mindre tillverkningsenheter har avyttrats eller helt eller delvis nedlagts. Tico AB, Gävle, har försålts, liksom Maskinfabriken Pluto A/S, Danmark. En av fabrikerna i Holyoke, USA, tillverkningsenheterna Andina, Bolivia, och Emac, Italien, har nedlagts medan verksamheten vid Copco Nueva Montaña, Spanien, och Dalaverken, Smedjebacken, starkt begränsats.

Kostnaderna för dessa åtgärder är av engångsnatur. Huvuddelen, 90 MSEK, har därför behandlats som extraordinär kostnad.

Atlas Copco AB har tillsammans med Fläkt AB och Försäkrings AB Skandia bildat ett gemensamt fastighetsbolag, Sickla Industrifastigheter AB. Atlas Copco sålde under året merparten av sina kontors- och industrifastigheter i Nacka till detta företag, vars primära syfte är att förvalta fastigheter. Atlas Copcos ägarandel är 33 procent. Ägarkretsen kan komma att vidgas. Vid försäljningen uppstod en realisationsvinst på 67 MSEK som redovisas som extraordinär intäkt.

FINANSIERING

Gruppens totala finansieringsbehov under 1982 uppgick till 965 MSEK (906). Investeringar i anläggningstillgångar svarade för 561 MSEK (388), varav investeringar i fastigheter, maskiner och inventarier uppgick till 287 MSEK (342) och i aktier till 86 MSEK (-). Av omsättningstillgångarna ökade lagervärdet med 195 MSEK till 3 011 MSEK (2 816) och utgör 38 procent (38) av faktureringen. Kund- och växelfordringarna ökade till 1 782 MSEK vilket motsvarar 22 procent (21) av försäljningen.

I relation till faktureringen påverkades såväl lager som kundfordringar negativt av den svenska kronans devalvering. Lagervolymer som sådan hölls i stort sett oförändrad.

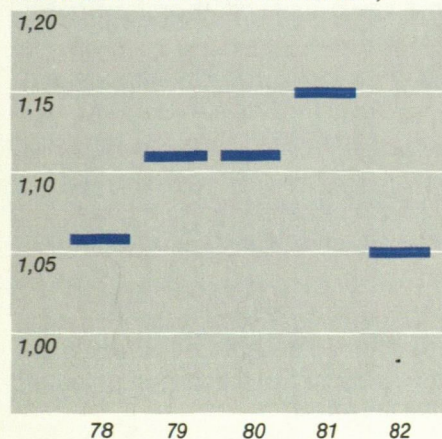
Gruppens likvida medel inkl kortfristiga placeringar ökade med 366 MSEK och uppgick vid årets utgång till 1 141 MSEK. Ökningen av de räntebärande skulderna enligt balansräkningen blev 351 MSEK (418), varav ändrade växelkurser svarar för 174 MSEK (180). De räntebärande skulderna netto, med hänsyn tagen till likviditetsökningen, minskade således med 15 MSEK (ökning 159).

Beviljade och outnyttjade krediter i svenska och utländska banker uppgick till 1 653 MSEK (1 098).

Räntekostnaderna netto var 385 MSEK (346), motsvarande 4,9 procent (4,6) av faktureringen. Försämringen förorsakades till stor del av den svenska devalveringen som gjorde räntekostnaderna för utländska lån högre.

	1982	1981
Finansnetto	- 421	- 318
Självfinansieringsgrad, %	23	76
Andel eget riskbärande kapital, %	37,7	37,0

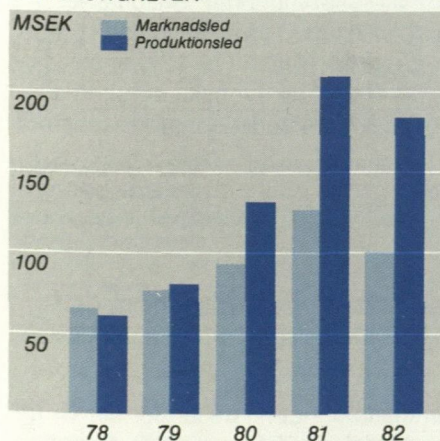
KAPITALOMSÄTTNINGSHASTIGHET*)

* Uppgifterna för åren 1978—1979 ej justerade för planerliga avskrivningar

INVESTERINGAR I MASKINER OCH FASTIGHETER

	1982	1981
Investeringar i maskiner och fastigheter	287	342
Sverige	112	101
Utlandet	175	241
Totalt i % av fakturering	3,6	4,6

	1982	1981
Antal anställda i direkt FoU-arbete	750	730
Investeringar i direkt FoU-arbete	195	180

Andelen eget riskbärande kapital var vid årets slut 37,7 procent (37,0). Under året ökades bolagets aktiekapital genom fondemission med 103,5 MSEK och genom en riktad nyemission gentemot AB Volvo med 69,1 MSEK och uppgår nu till 586,5 MSEK. Nyemissionen omfattade 2 765 000 aktier som tecknades till kursen 135 SEK/aktie. Detta tillförde Atlas Copco totalt 373,3 MSEK i eget kapital.

Under året förvärvades 350 000 aktier i Boliden AB, motsvarande 7,6 procent av aktiekapitalet.

Atlas Copco AB gick under året in som minoritetsägare i Atlas Copco Finanz AG, Schweiz. Dess ändamål är att understödja i första hand Atlas Copco-gruppens utländska bolag genom långivning och förvärv av kundfordringar.

Atlas Copco AB gick vidare in som delägare i ett nystartat bolag, Atlas Copco Trading AB, vars huvudändamål är att finansiera försäljning av Atlas Copco-tillverkade produkter i Sverige.

INVESTERINGAR

Under 1982 uppgick investeringar i fastigheter och maskiner i produktionsledet till 186 MSEK (212) och i marknadsledet till 101 MSEK (130). Betydande investeringar gjordes i ADB-utrustningar och tillhörande programvara.

Vid verkstäderna i Bremen, Västtyskland och Tuzla, Turkiet genomfördes en utbyggnad av produktionskapaciteten.

Under året färdigställdes en ny byggnad i Nacka för Atlas Copco Data AB för inflyttning under våren 1983. En ny datahall uppförs vid Airpower-divisionens huvudkontor i Wilrijk, Belgien.

Utbyggnad av fritidsanläggningar och personalbyggnader gjordes under året vid Airpower-divisionen i Belgien samt vid Avosverken i Örebro.

FORSKNING OCH UTVECKLING

De senaste årens företagsförvärv har utvidgat företagets kompetens inom nya affärsområden, i många fall också tillfört ny teknologi. Dessutom sker en utveckling av hittillsvarande produkter för att passa de nytilkomna teknikområdena. Som exempel kan nämnas de vid Airpower-divisionen utvecklade skruvkompressorerna för användning inom gas- och processindustrin. Ett annat exempel är MCT-divisionens utvecklingsarbete inom bergförstärkningsområdet, kombinerat med ett ökat maskinsortiment bl a för brytning av kol och andra lösa bergarter.

Ett område som ges hög prioritet inom utvecklingsarbetet är energiområdet. Detta erbjuder nya användningsområden av skruvkompressortekniken för t ex återkomprimering av ånga inom processindustrin. I denna utveckling spelar Gruppens forskningsinstitut CERAC i Schweiz en viktig roll tillsammans med Airpower-divisionen.

Atlas Copcos produkter används i olika typer av system, t ex för gruvbrytning, tunneldrivning eller tillverkning. Produkterna utformas så att de passar in i det totala systemet. Forskare och tekniker måste således ha ingående kunskaper om de totala systemen. Därför sker utvecklingsarbetet i nära samverkan med kunderna. Atlas Copco är inte endast leverantör av produkter – hårdvara – utan kan erbjuda ett omfattande kunskapspaket – mjukvara – hur produkterna skall användas för att ge bästa produktivitet hos kunden. I marknadsföringen har därför mjukvaran getts ökad betydelse.

	1982	1981
Medelantal anställda	18 402	19 538
Huvudkontor	73	264
Säljbolag	9 757	9 923
Divisioner	8 572	9 351

MODERBOLAGET

PERSONAL

Atlas Copco-gruppen undergick under 1982 stora förändringar. Rationaliseringar och avvecklingar medförde personalminskningar i såväl säljbolag som divisioner. Vid årets slut hade Atlas Copco-gruppen 17 657 (19 122) anställda. Av minskningen på 1 465 personer hänför sig 465 till de svenska enheterna. Personalminskningar fortsätter även under 1983. För ytterligare information om personal, se sid 48.

RESULTAT

I moderbolagets resultat ingår det nybildade Atlas Copco Management Consulting AB och Atlas Copco International AB. Båda bolagen drivs i kommission för Atlas Copco AB.

Atlas Copco International AB svarar för marknadsföringen i de länder där Gruppen inte har egna säljbolag. Faktureringen uppgick till 524 MSEK (567). Resultatet blev något sämre än föregående år. Nedgången i faktureringen kan till en del förklaras av minskad försäljning i Mellanöstern.

Valutakursdifferenser uppgick till totalt -39 MSEK (+21).

De orealiserade valutakursförlusterna på långfristiga lån i utländsk valuta har i likhet med föregående år periodiserats över lånens återstående löptid. Orealiserade kursförluster hänförliga till valutakursförändringar under 1982 uppgick till 161 MSEK (143). Årets resultat har belastats med såväl del av tidigare års kursförluster som del av årets, totalt 87 MSEK (26). De kvarstående orealiserade kursförlusterna, som ej belastats resultatet, har således ökat från 117 MSEK till 191 MSEK.

Räntekostnaderna ökade till 158 MSEK (150), vilket till stor del förklaras av högre dollarkurs. Totalt har dock den genomsnittliga räntenivån sjunkit.

Ränteintäkter från kortfristiga placeringar ökade till 100 MSEK (64) som följd av den ökade likviditeten.

Utdelningen från dotterbolag uppgick till 109 MSEK (111), varav från svenska bolag 6 MSEK (12).

Som extraordinär intäkt redovisas realisationsvinsten på 67 MSEK på försäljningen av större delen av moderbolagets industrifastigheter i Nacka till det nybildade fastighetsbolaget Sickla Industrifastigheter AB.

Efter bokslutsdispositioner och skatter redovisar Atlas Copco AB en vinst på 154 MSEK (178).

Moderbolagets inköp från dotterbolag svarar för 88 procent av det totala inköpsvärdet. Faktureringen avser uteslutande utomstående kunder.

FINANSIERING

Kassa, bank och andra kortfristiga placeringar ökade till 829 MSEK (520), bl a som följd av den i december genomförda riktade nyemissionen gentemot AB Volvo, vilken tillförde bolaget 373 MSEK i likvida medel.

Under året genomfördes aktiekapitalhöjningar i flera utländska dotterbolag, bl a Atlas Copco Deutschland GmbH, Atlas Copco Venezuela S A samt Atlas Copco Chilena SAC. Kapitalhöjning skedde också i Atlas Copco MCT AB.

För Atlas Copco-gruppen utgjorde utgifter för löner och andra ersättningar:	1982	1981
Styrelser och verkställande ledningar	41,9	34,3
Övriga anställda	1 681,6	1 552,8
Totalt	1 723,5	1 587,1

Moderbolagets utgifter för löner och andra ersättningar utgjorde:	1982	1981
Styrelse och verkställande ledning [varav tantiem 1,7 (1,1)]	4,8	4,1
Övriga anställda	60,7	53,8
Totalt	65,5	57,9

Moderbolaget förvärvade under året aktierna i Atlas Copco Airpower AB, Åmål från Atlas Copco Airpower N V i Belgien.

Ett nybildat, och av moderbolaget helägt bolag, Atlas Copco Benelux b v, har övertagit samtliga moderbolagets aktier i Atlas Copco Belgium S A och Atlas Copco Nederland b v.

Det bokförda värdet av Atlas Copco North America Inc har tillsammans med aktier i vissa andra bolag nedskrivits, medan det bokförda värdet av aktierna i Atlas Copco Airpower N V ökats med motsvarande belopp.

Under året genomfördes den vid bolagsstämman beslutade fondemissionen, varvid bolagets aktiekapital ökade med 103,5 MSEK till 517, 4 MSEK.

Efter den riktade nyemissionen gentemot AB Volvo uppgår aktiekapitalet till 586,5 MSEK samt reservfonden till 530,5 MSEK.

Medelantalet anställda i moderbolaget, Atlas Copco Management Consulting AB och Atlas Copco International AB var under året 402 (381), samtliga i Nacka.

VINSTDISPOSITION

Angående bolagets ställning och dess verksamhet i övrigt hänvisas till närlutna balansräkning och resultaträkning.

Till bolagsstämmans förfogande står:

balanserade vinstmedel från föregående år	SEK 154 066 634
härtill kommer årets vinst	<u>SEK 153 572 448</u>
	SEK 307 639 082

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att dessa vinstmedel disponeras på följande sätt:

till reservfonden avsätts den vid fastighetsförsäljning redovisade realisationsvinsten	SEK 66 660 277
till aktieägarna utdelas 6,00 SEK per aktie	SEK 140 763 000
i ny räkning balanseras	<u>SEK 100 215 805</u>
	SEK 307 639 082

Nacka den 10 februari 1983

PETER WALLENBERG
Ordförande

K-A BELFRAGE

H N SPORBORG

JAN HELLNER

STURE ÖDNER

ERIK JOHNSON

AXEL IVEROTH

CURT G OLSSON

P HENRY MUELLER

OTTO GRIEG TIDEMAND

PEHR G GYLLENHAMMAR

TOM WACHTMEISTER
Verkställande direktör

BO HENNING

PER-ERIK NYHOLM

Vår revisionsberättelse har avgivits den 16 mars 1983

BIRGER SONESSON
Auktoriserad revisor

BERTIL E OLSSON
Auktoriserad revisor

RESULTATRÄKNING

Belopp i MSEK

ATLAS COPCO-GRUPPEN

		1982	1981
Fakturering		7 923,9	7 488,4
	Sålda varors kostnad samt kostnader för teknisk utveckling, försäljning, administration m m	- 6 995,1	- 6 451,8
Rörelseresultat före avskrivningar		928,8	1 036,6
Avskrivningar enligt plan (NOT 1)	Goodwill	- 24,7	- 29,1
	Maskiner och inventarier	- 93,6	- 91,7
	Byggnader	- 37,0	- 28,0
Rörelseresultat efter avskrivningar		773,5	887,8
Finansiella intäkter och kostnader	Ränteintäkter	174,5	123,1
	Räntekostnader	- 559,2	- 469,4
	Utdelning på aktier och andelar	0,7	0,5
	Resultatandel i närstående företag	-	- 4,8
	Valutakursdifferenser (NOT 2)	- 36,5	32,8
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		353,0	570,0
	Extraordinära intäkter och kostnader (NOT 3)	- 22,6	13,9
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		330,4	583,9
Bokslutsdispositioner	Varulagerreserver	80,4	- 27,5
	Investeringsfonder	- 4,1	- 15,6
	Övriga reserver	- 13,2	-
	Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	- 11,1	- 8,4
	Ackumulerade avskrivningar utöver plan på sålda tillgångar	4,1	0,9
	lanspråktagande av arbetsmiljöfonder, vinstfonder och investeringsfonder	6,5	9,5
	Kursregleringsreserv	-	0,3
Resultat före skatter		393,0	543,1
Skatter (NOT 4)		- 175,2	- 269,2
Minoritetsandelar i årets resultat		- 16,6	- 17,4
NETTOVINST		201,2	256,5

BALANSRÄKNING

ATLAS COPCO-GRUPPEN

Belopp i MSEK

TILLGÅNGAR		1982.12.31	1981.12.31
Omsättningstillgångar	Kassa, bank och kortfristiga placeringar (NOT 5)	1 140,6	774,6
	Fordringar (NOT 6)	2 162,7	1 954,0
	Varulager (NOT 7)	3 011,2	2 816,3
Spärrkonton hos Riksbanken (NOT 8)		—	31,8
Anläggningstillgångar	Aktier och andelar (NOT 9)	114,7	28,6
	Goodwill (NOT 10)	16,7	33,3
	Långfristiga fordringar	249,5	69,1
	Nyanläggningar	45,5	40,1
	Maskiner och inventarier (NOT 11)	511,2	474,3
	Byggnader (NOT 12)	625,2	650,2
	Mark (NOT 13)	144,0	205,4
SUMMA TILLGÅNGAR		8 021,3	7 077,7
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Kortfristiga skulder	<i>Räntebärande skulder</i>		
	Bank- och växelskulder	1 403,8	1 135,1
	Kortfristig del av långfristiga skulder	264,2	73,6
	<i>Icke räntebärande skulder</i>		
	Växelskulder	195,2	180,5
	Leverantörskulder	451,7	442,6
	Skatteskulder	108,0	164,3
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	290,0	197,5
Övriga kortfristiga skulder	493,1	462,0	2 655,6
Långfristiga skulder	<i>Räntebärande skulder</i>		
	Förlags- och obligationslån (NOT 14)	249,8	250,1
	Intecknings- och reverslån (NOT 14)	994,3	1 102,6
	<i>Icke räntebärande skulder</i>		
	Avsatt till pensioner (NOT 15)	448,6	383,3
Övriga långfristiga skulder	98,3	65,7	1 801,7
SUMMA SKULDER		4 997,0	4 457,3
Obeskattade reserver	Varulagerreserver (NOT 16)	311,7	392,1
	Akkumulerade avskrivningar utöver plan (NOT 17)	225,5	218,5
	Investeringsfonder (NOT 18)	20,5	20,8
	Arbetsmiljöfonder (NOT 19)	—	0,5
	Särskilda investeringsfonder (NOT 19)	1,7	3,3
	Vinstfonder (NOT 20)	37,4	37,4
	Kursregleringsreserv	43,0	43,0
Övriga reserver	13,2	—	715,6
Minoritetsintressen		102,1	84,1
Eget kapital	<i>Bundet eget kapital</i>		
	Aktiekapital (NOT 21) (SID 46)	586,5	413,9
	Bundna reserver (NOT 22)	1 108,6	831,0
	<i>Fritt eget kapital</i>		
	Delcrederefond	—	38,8
	Disponibla vinstmedel (NOT 23)	372,9	280,5
Årets vinst	201,2	256,5	575,8
SUMMA EGET KAPITAL		2 269,2	1 820,7
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		8 021,3	7 077,7
Ställda pantar (NOT 24)		707,8	514,3
Ansvarsförbindelser (NOT 25)	Diskonterade växlar	193,8	221,3
	Övriga ansvarsförbindelser	531,8	301,2

FINANSIERINGSANALYS

Belopp i MSEK

		GRUPPEN		ATLAS COPCO AB	
		1982	1981	1982	1981
TILLFÖRDA MEDEL					
Internt	Resultat före bokslutsdispositioner och skatter	330,4	583,9	45,4	101,4
	Avskrivningar	155,3	148,8	7,3	5,7
	Realiserad vinst/förlust på sålda anläggningstillgångar	- 67,3	- 14,2	- 67,3	27,6
	Koncernbidrag	-	-	108,3	78,6
	Skatter	- 175,2	- 269,2	- 1,5	- 2,0
	Minoritetsandelar i årets resultat	- 16,6	- 17,4	-	-
	Uttag från/insättning på spärrade konton	31,8	- 26,1	20,9	- 17,7
	Utdelning från moderbolaget	- 124,2	- 107,6	- 124,2	- 107,6
	Utdelning till minoritetsintressen i dotterbolag	- 2,8	- 2,6	-	-
		<i>Internt tillförda medel</i>	131,4	295,6	- 11,1
Externt	Försäljning av anläggningstillgångar	268,8	52,4	180,9	14,1
	Förändring av räntebärande skulder	350,7	418,3	69,1	108,0
	Förändring av övriga skulder	189,0	383,2	7,4	48,4
	Minoritetsandelar i eget kapital	18,0	12,6	-	-
	Förändring i Gruppens sammansättning m m	-	2,5	-	-
	Riktad nyemission	373,3	-	373,3	-
SUMMA TILLFÖRDA MEDEL		1 331,2	1 164,6	619,6	256,5
ANVÄNDA MEDEL					
	Investeringar i fastigheter, maskiner och inventarier	287,0	342,2	33,2	31,7
	Ökning av långfristiga fordringar	180,4	31,1	204,1	- 18,2
	Förvärvad goodwill	8,1	14,6	-	-
	Investeringar i aktier och andelar	86,1	-	196,2	83,5
	Till dotterbolag överförda fonder	-	-	0,3	1,0
	Ökning av varulager	194,9	181,4	- 29,0	1,0
	Ökning av kortfristiga fordringar	208,7	336,3	- 93,9	- 89,9
SUMMA ANVÄNDA MEDEL		965,2	905,6	310,9	9,1
	Ökning av likvida medel	366,0	259,0	308,7	247,4

RESULTATRÄKNING

ATLAS COPCO AB

Belopp i MSEK

		1982	1981
Rörelseintäkter	Fakturering	523,8	567,3
	Provisioner m m från dotterbolag	128,6	125,2
Rörelsekostnader	Sålda varors kostnad samt kostnader för teknisk utveckling, försäljning, administration m m	- 705,4	- 658,7
Rörelseresultat före avskrivningar		- 53,0	33,8
Avskrivningar enligt plan (NOT 1)	Maskiner och inventarier	- 3,4	- 3,2
	Byggnader	- 3,9	- 2,5
Rörelseresultat efter avskrivningar		- 60,3	28,1
Finansiella intäkter och kostnader	Utdelningar från dotterbolag	109,1	111,2
	Räntor från dotterbolag, netto	24,9	59,7
	Räntor från andra än dotterbolag	100,1	64,2
	Räntor till andra än dotterbolag	- 157,9	- 150,0
	Utdelningar från andra än dotterbolag	0,7	0,4
	Resultatandel i närstående företag	-	- 4,8
	Valutakursdifferenser (NOT 2)	- 38,5	20,5
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		- 21,9	129,3
	Extraordinära intäkter och kostnader (NOT 3)	67,3	- 27,9
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		45,4	101,4
Bokslutsdispositioner	Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	- 2,1	- 0,7
	Akkumulerade avskrivningar utöver plan på sålda tillgångar	1,6	0,5
	lanspråktagande av arbetsmiljö- och särskild investeringsfond	1,9	-
	Koncernbidrag	108,3	78,6
	Kursregleringsreserv	-	0,3
Resultat före skatt		155,1	180,1
Skatt		- 1,5	- 2,0
NETTOVINST		153,6	178,1

BALANSRÄKNING

ATLAS COPCO AB

Belopp i MSEK

TILLGÅNGAR		1982.12.31	1981.12.31
Omsättningstillgångar	Kassa, bank och kortfristiga placeringar (NOT 5)	828,8	520,1
	Fordringar (NOT 6)	475,7	569,6
	Varulager	34,7	63,7
		1 339,2	1 153,4
Spärrkonton hos Riksbanken (NOT 8)		—	20,9
Anläggningstillgångar	Aktier och andelar i dotterbolag (SID 23)	803,1	693,4
	Aktier och andelar i andra bolag (NOT 9) (SID 23)	110,4	23,9
	Långfristiga fordringar hos dotterbolag	69,8	41,6
	Andra långfristiga fordringar	220,8	44,9
	Nyanläggningar	35,0	5,8
	Maskiner och inventarier (NOT 11)	13,4	15,6
	Byggnader (NOT 12)	46,2	96,3
	Mark (NOT 13)	23,9	88,5
		1 322,6	1 010,0
SUMMA TILLGÅNGAR		2 661,8	2 184,3
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Kortfristiga skulder	<i>Räntebärande skulder</i>		
	Skulder till dotterbolag	210,6	218,2
	Bankskulder	—	16,3
	Kortfristig del av långfristiga skulder	167,5	16,9
	Förskott från kunder	31,2	—
	<i>Icke räntebärande skulder</i>		
	Leverantörsskulder	11,6	9,6
	Skatteskuld	2,2	2,2
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	53,3	40,1
	Övriga kortfristiga skulder	16,7	40,6
		493,1	343,9
Långfristiga skulder	<i>Räntebärande skulder</i>		
	Förlags- och obligationslån (NOT 14)	249,8	250,1
	Intecknings- och reverslån (NOT 14)	280,6	369,1
	<i>Icke räntebärande skulder</i>		
	Avsatt till pensioner, PRI	112,2	98,1
	Avsatt till pensioner, övriga	13,2	11,2
		655,8	728,5
SUMMA SKULDER		1 148,9	1 072,4
Obeskattade reserver	Akkumulerade avskrivningar utöver plan (NOT 17)	7,9	7,4
	Arbetsmiljöfond (NOT 19)	—	0,2
	Särskild investeringsfond (NOT 19)	—	2,0
	Vinstfond (NOT 20)	37,4	37,4
	Kursregleringsreserv	43,0	43,0
		88,3	90,0
Eget kapital	<i>Bundet eget kapital</i>		
	Aktiekapital (23 460 500 aktier à nom 25 SEK) (NOT 21)	586,5	413,9
	Reservfond (NOT 22)	530,5	326,3
		1 117,0	740,2
	<i>Fritt eget kapital</i>		
	Delcrederefond	—	12,5
	Disponibla vinstmedel (NOT 23)	154,0	91,1
	Årets vinst	153,6	178,1
		307,6	281,7
SUMMA EGET KAPITAL		1 424,6	1 021,9
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		2 661,8	2 184,3
Ställda panter (NOT 24)	Fastighetsinteckningar	9,7	29,7
	Företagsinteckningar	98,4	98,4
Ansvarförbindelser (NOT 25)	Borgens- och övriga ansvarförbindelser, varav till förmån för dotterbolag 596,1 (681,7)	778,8	793,1
	Kapitalvärde av pensionsåtagande	45,2	33,7

KOMMENTARER

MSEK om ej annat anges

REDOVISNINGSPRINCIPER

Konsolidering

Atlas Copco-gruppens resultat- och balansräkningar omfattar alla bolag, i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än hälften av aktiernas röstvärde, samt bolag, i vilka Gruppen på annat sätt har ett bestämmande inflytande och en betydande andel av resultatet av deras verksamhet.

Balansräkningarna har upprättats enligt förvärvsmetoden, som innebär att förvärvade bolags egna kapital vid förvärvstidpunkten – med tillägg av efterföljande nyemissioner – har eliminerats mot aktiernas bokförda värde.

Under året förvärvade bolag har inkluderats i Gruppens resultaträkning med värden avseende tiden efter förvärvet.

För bildade dotterbolag har tillskjutet aktiekapital eliminerats mot aktiernas bokförda värde i respektive moderbolag. Differenser på grund av fondemissioner i dotterbolag har förts till Gruppens bundna reserver.

Omräkning

Atlas Copco tillämpar den monetära/icke-monetära metoden för omräkning av utländska dotterbolags balans- och resultaträkningar. Syftet med denna metod är att koncernens redovisning skall bli densamma som om dotterbolagen legat i moderbolagslandet.

Enligt denna metod omräknas alla icke-monetära poster dvs fastigheter (mark och byggnader), maskiner och inventarier, varulager samt eget kapital till de kurser som rådde vid anskaffningstillfället. Övriga balansposter – monetära poster – omräknas till balansdagens kurser. Resultaträkningen omräknas efter årets genomsnittskurs med undantag för avskrivningar och bokslutsdispositioner som omräknas till investeringskurser. De kursdifferenser, som uppkommer vid omräkningen av utländska dotterbolag, har redovisats över resultaträkningen.

I de enskilda bolagens balans- och resultaträkningar har fordringar och skulder i andra valutor än respektive hemlands omräknats enligt lägsta/högsta värdets princip. Fordringar har således omräknats med den lägsta av anskaffningsdagens och balansdagens kurser medan skulder omräknats med den högsta av dessa kurser. Detta gäller dock ej av moderbolaget upptagna utländska långfristiga lån. Orealiserade kursförluster på dessa lån har periodiserats över lånens återstående löptid. Dessa lån har upptagits för att finansiera investeringar utomlands. Samtidigt som dessa lån ökat i värde på en fallande svensk krona har också de förvärvade anläggningarnas avkastningsförmåga i svenska kronor ökat. Atlas Copco har därför valt att periodisera kursförluster på dessa lån.

Under 1981 har en ny standard antagits i USA för omräkning av dotterbolagens redovisning. Det kan antas att denna standard kan komma att påverka svensk redovisningspraxis. Den innebär en ur redovisningssynpunkt förändrad syn på dotterbolagen och ett antal svenska företag har valt att redan nu använda varianter av den s k dagskursmetoden.

Dagskursmetoden innebär att dotterbolagen redovisas som fristående enheter vars verksamhet bedrivs i en främmande valuta och vari moderbolaget har en nettoinvestering. Samtliga tillgångar och skulder i dotterbolagens balansräkningar omräknas enligt denna metod till balansdagskurs och samtliga poster i resultaträkningen till genomsnittskurs för året.

Balans- och resultaträkningar för dotterbolag i s k höginflationsländer omräknas dock ej på ovan angivet sätt utan enligt den monetära/icke-monetära metoden.

Den omräkningsdifferens som uppkommer är helt enkelt en effekt av att nettoinvesteringen omräknas till en annan kurs vid årets slut än vid dess början. Denna omräkningsdifferens skall då ej påverka resultatet utan förs direkt till det egna kapitalet.

Om Atlas Copco under 1982 hade tillämpat dagskursmetoden hade detta påverkat Gruppens balans- och resultaträkningar på följande sätt:

- Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter hade blivit 10 MSEK lägre. Huvudsakligen beroende på större avskrivningar vid omräkning till balansdagskurs.
- Balansomslutningen hade ökat med 260 MSEK. Ökningen är hänförlig till en högre värdering av anläggningstillgångarna, då balansdagens kurs används.
- Det egna kapitalet hade redovisats till ett 60 MSEK högre belopp, hänförligt till en förändrad värdering av Gruppens totala nettoinvestering utomlands. Denna förändring är helt beroende av växelkursförändringar.

I dessa beräkningar har kursförluster på av moderbolaget upptagna utländska lån ej periodiserats.

Då det på ett flertal punkter för närvarande är oklart hur den s k dagskursmetoden praktiskt skall tillämpas för svenska företag och det för närvarande ej finns några övervägande tekniska skäl att byta metod har Atlas Copco för 1982 valt att redovisa enligt tidigare tillämpad metod.

INTERNATIONELLA RIKTLINJER

Atlas Copco välkomnar de riktlinjer för internationellt verksamhetsföretag, som upprättas av OECD, de västliga industriländernas ekonomiska samarbetsorgan. Bolaget följer dessa riktlinjer i allt väsentligt.

Vid utarbetandet av denna verksamhetsberättelse har riktlinjerna beaktats, med undantag för vissa uppgifter som av konkurrensskäl inte kan lämnas.

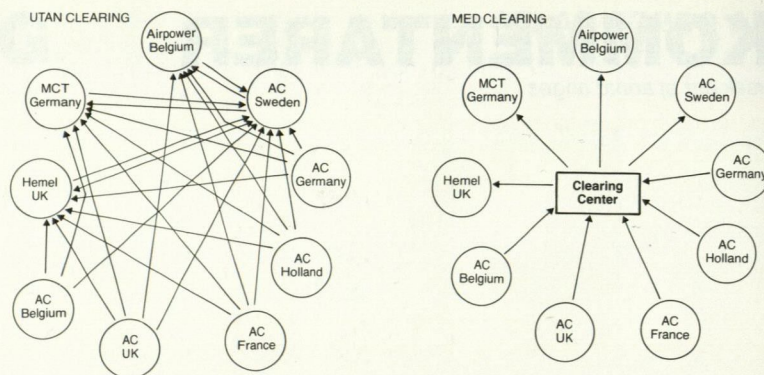
Bolaget ställer sig också positivt till de riktlinjer rörande internationella företag och arbetsmarknaden, som utarbetats av ILO, Förenta Nationernas organ för arbetsmarknadsfrågor.

I enlighet med internationell standard har i årsredovisningen följande beteckningar använts:

Valuta: SEK svenska kronor. Övriga valutor: se sid 16.
Prefix: k tusen, M miljoner.

KOMMENTARER

BOKSLUTSDISPOSITIONER

Skattelagstiftningen i Sverige och i vissa andra länder ger företag möjlighet till konsolidering genom skattemässigt avdragsgilla avsättningar till obeskattade reserver. Företagen kan genom att utnyttja dessa regler disponera och kvarhålla vinster i bolaget utan att de beskattas. Den obeskattade reserv som skapas genom detta förfarande är ej utdelningsbar. De på året belöpande avsättningarna till, respektive återföringar från, sådana reserver och fonder, redovisas under rubriken bokslutsdispositioner i resultaträkningen. I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken obeskattade reserver.

De obeskattade reserverna blir föremål för beskattning först då de upplöses. Om företaget skulle gå med förlust kan de obeskattade reserverna tas i anspråk för att täcka förlusten utan att någon skattebelastning blir aktuell. Med hänsyn till detta kan det totala värdet av de obeskattade reserverna anses vara riskkapital, eftersom eventuella förluster i stor utsträckning kan täckas genom upplösning av obeskattade reserver.

CASH MANAGEMENT OCH VALUTAHANTERING

Stigande räntor och ökande osäkerhet beträffande valutakursernas utveckling har gjort det allt nödvändigare för Gruppen att skapa effektiva rutiner för användandet av rörelsekapitalet. I konsekvens härmed ägnar Atlas Copco i allt större utsträckning detta område – cash management – sin uppmärksamhet.

Ett antal av Gruppens större bolag, såväl i Sverige som utomlands, har blivit föremål för cash management-studier i samarbete med olika banker. Målet för dessa studier är att dels frigöra rörelsekapital och därigenom reducera Gruppens finansiella kostnader, dels skapa ett ökat kunnande inom Gruppen på cash management-området.

En av de mer genomgripande förändringarna på cash management-området var införandet av ett clearingsystem för internationella betalningar. Detta fungerar så att olika Atlas Copco-bolags skulder och fordringar kvittas mot varandra i stället för att kontantregleras. En sådan rutin leder till lägre transfereringskostnader. De betalningar som ej kan kvittas på detta sätt regleras en gång per månad via Atlas Copcos clearingscenter i London. Därvid matchas in- och utbetalningar i samma valuta, vilket reducerar valutarisken. Betalningarna kommer vidare mottagaren tillhanda samma dag de avsänds, vilket eliminerar ränteförluster. Schematiskt skulle betalningsflödet inom Gruppen kunna illustreras enligt figur ovan.

Ett effektivt användande av rörelsekapitalet måste också kompletteras med en ändamålsenlig finansiering, med avseende på såväl räntekostnader som växelkursrisker. För att minimera valutarisken i upplåningen finansierar sig merparten av Atlas Copco-bolagen i lokal valuta. Upplåning i utländsk valuta accepteras i princip endast när den lokala kreditmarknaden är satt ur spel. Den lokala upplåningen leder för många valutor till en relativt sett hög nominell räntenivå. Till en del kan emellertid räntekostnaden sägas utgöra en kostnad för att valutarisken

elimineras genom att tillgångar och skulder i samma valuta matchas. Storleksordningen på de valutakursförluster som undvikits under 1982 genom detta förfarande är ca 60 MSEK. Huvuddelen kan hänföras till reducerad USD-upplåning i Latinamerika.

Detta är ett exempel på Atlas Copcos policy att minska valutaberoendet genom minskad valutaexponering. Atlas Copco-gruppens valutaexponering kan brytas ned i två delar: betalnings- och balansexponering. Betalningsexponeringen omfattar alla de betalningar, som varje enskilt bolag inom Gruppen mottar och utger i annan valuta än sin egen. Balansexponeringen är en bokföringsteknisk valutaexponering som uppkommer vid omräkning av de olika juridiska enheternas resultat- och balansräkningar.

Atlas Copco-gruppens valutapolicy syftar till att reducera sårbarheten för växelkursfluktuationer genom att minimera nettot såväl i betalnings- som i balansexponeringen. Minimeringen av betalningsexponeringen ges alltid högsta prioritet, då denna exponering påverkar kassaflödet. Efter det att alla tänkbara åtgärder vidtagits för att reducera betalningsexponeringen och balansexponeringen återstår i allmänhet en nettoexponering. För att ytterligare minska valutaberoendet elimineras återstående netto i betalningsexponeringen genom t ex terminssäkring.

VALUTAKURSER

Land	Valuta	Valuta-kod	Balansdagens kurs		Medelkurs	
			1982	1981	1982	1981
Danmark	100	DKK	87:00	75:50	75:50	71:50
Norge	100	NOK	104:00	95:00	97:00	88:00
Österrike	100	ATS	43:50	35:00	36:50	32:00
Storbritannien	1	GBP	11:820	10:585	10:915	10:240
Portugal	100	PTE	8:21	8:45	7:91	8:23
Schweiz	100	CHF	366:00	309:00	310:00	259:00
Belgien	100	BEC	15:60	14:50	13:80	13:70
Frankrike	100	FRF	108:50	97:00	96:00	93:50
Nederländerna	100	NLG	277:00	223:50	234:50	203:50
Italien	100	ITL	0:5310	0:4580	0:4630	0:4450
Västtyskland	100	DEM	307:50	246:00	259:00	224:50
Spanien	100	ESP	5:7900	5:7000	5:6770	5:4780
Indien	100	INR	75:00	61:00	66:00	58:00
Bolivia	100	BOP	3:70	22:00	7:80	20:50
Mexico	100	MXP	7:70	21:00	12:70	20:50
USA	1	USD	7:290	5:560	6:265	5:060
Argentina	100	ARP	0:0150	0:0610	0:0375	0:1340
Brasilien	100	BRC	2:8900	4:3545	3:6140	5:5875
Peru	100	PES	0:7300	1:1160	0:9280	1:1865
Canada	1	CAD	5:900	4:695	5:065	4:210
Venezuela	100	VEB	170:00	130:00	144:00	117:00
Sydafrika	1	ZAR	6:770	5:810	5:780	5:760
Japan	100	JPY	3:120	2:535	2:530	2:284
Australien	1	AUD	7:130	6:235	6:340	5:770

INFLATIONSEFFEKTER

En traditionell redovisning ger en i vissa avseenden ofullständig bild av Gruppens resultat och ställning under tider med starka prisförändringar liknande dem som för 1982 förekommit i Sverige och i de flesta andra länder där Atlas Copco-gruppen verkar. Vissa effekter på Gruppens resultat som följd av penningvärdeförändringar bör därför kommenteras.

Det första steget mot ett resultatmått, opåverkat av inflationen, är att belasta resultatet med nukostnad för sålda varor, d v s vad det på försäljningsdagen skulle kosta att återanskaffa sålda varor. Görs detta erhålles en negativ resultatpåverkan om 189 MSEK. Nästa steg är att använda kalkylmässiga avskrivningar på maskiner och anläggningar. Detta innebär att avskrivningarna baseras på uppskattade återanskaffningskostnader i stället för på historiska anskaffningskostnader. Totalt uppgår kalkylmässiga avskrivningar för 1982 till 256 MSEK (224), vilket skall jämföras med redovisade avskrivningar enligt plan på 131 MSEK (120).

En ytterligare effekt av inflationen är de köpkraftsförändringar som uppstår på monetära tillgångar och skulder. Vid stigande priser tar betalningen av företagets skulder i anspråk allt mindre köpkraft, medan t ex kassa och kundfordringar sjunker i värde. Atlas Copco-gruppens skulder (kort- och långfristiga) har under 1982 genomsnittligt överstigit de monetära tillgångarna med ca 1 710 MSEK.

Om hänsyn tages till varje Atlas Copco-bolags monetära nettoskuld och respektive lands inflation skulle detta under 1981 innebära en positiv resultatpåverkan för Atlas Copco-gruppen med ca 171 MSEK.

Den realiserade inflationsvinst som Atlas Copco-gruppen gör på varulager och anläggningstillgångar motsvarar i stort de branschspecifika prisstegringarna. I Atlas Copcos fall skulle således det reala rörelseresultatet vara opåverkat av dessa värdeförändringar på icke-monetära tillgångar.

ATLAS COPCO-GRUPPENS RESULTAT, INFLATIONJUSTERAT

Resultat före bokslutsdispositioner och skatter enligt traditionell redovisning	330
Skillnad mellan redovisade kostnader för sålda varor och nukostnad sålda varor	- 189
Skillnad mellan kalkylmässiga avskrivningar och avskrivningar enligt plan	- 125
Inflationsjusterat monetärt netto	+ 171
Inflationsjusterat resultat före bokslutsdispositioner och skatter	187

Vid beräkningen har det brasilianska dotterbolagets monetära kapital exkluderats, då inflationseffekten redan belastar resultatet i enlighet med gällande lag i Brasilien.

DEFINITIONER

Vinstmarginal

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader i procent av fakturering.

Avkastning på totalt sysselsatt kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med tillägg för räntekostnader i procent av genomsnittligt totalt kapital, med avdrag för icke räntebärande rörelseskulder.

Avkastning på eget riskbärande kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med avdrag för schablonberäknad skatt (50 %) i procent av genomsnittligt eget kapital, minoritetsintressen och obeskattade reserver.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för schablonberäknad skatt (50 %) i procent av genomsnittligt eget kapital, minoritetsintressen och 50 % av obeskattade reserver (avdrag för latent skatteskuld).

Andel eget riskbärande kapital

Eget kapital, minoritetsintressen och obeskattade reserver i procent av totalt kapital.

Självfinansieringsgrad

Internt tillförda medel i procent av investeringar i anläggningstillgångar.

Kapitalomsättningshastighet

Fakturering dividerat med genomsnittlig balansomslutning.

Räntetäckningsgrad

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med tillägg för räntekostnader, dividerat med räntekostnader.

Vinst per aktie

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med avdrag för schablonberäknad skatt (50 %) och minoritetsandelar i årets resultat, dividerat med antal aktier.

Vinst per aktie efter extraordinära poster

Resultat efter extraordinära intäkter och kostnader, med avdrag för schablonberäknad skatt (50 %), och minoritetsandelar i årets resultat, dividerat med antal aktier.

1. AVSKRIVNINGAR

Atlas Copco-gruppen använder tre avskrivningsbegrepp: avskrivningar enligt plan, bokföringsmässiga avskrivningar och kalkylmässiga avskrivningar.

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungligt anskaffningsvärde (i förekommande fall ökat med uppskrivning) och avskrivs rätlinjigt över tillgångarnas ekonomiska livslängd. I de fall goodwill förekommer avskrivs den enligt en i varje specifikt fall upprättad plan.

Bokföringsmässiga avskrivningar sker i enlighet med vad skattelagstiftningen i varje enskilt land maximalt tillåter. Skillnaden mellan bokföringsmässiga avskrivningar och avskrivningar enligt plan redovisas under bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Det sammanlagda värdet redovisas i balansräkningen

KOMMENTARER

bland obeskattade reserver under rubriken ackumulerade avskrivningar utöver plan.

	GRUPPEN	
	1982	1981
Avskrivningar enligt plan	155,3	148,8
Bokföringsmässiga avskrivningar	166,4	157,2
Avskrivningar utöver plan (NOT 17)	11,1	8,4

I beloppet för bokföringsmässiga avskrivningar ingår nedskrivning med utnyttjande av följande fonder:

	GRUPPEN	
	1982	1981
Investeringsfonder	4,2	2,1
Arbetsmiljö- och särskilda investeringsfonder	1,4	1,0
Vinstfonder	—	2,6
	5,6	5,7

Kalkylmässiga avskrivningar är baserade på anläggningstillgångarnas återanskaffningsvärden och avskrivs rätlinjigt över tillgångarnas ekonomiska livslängd.

Följande ekonomiska livslängder används vid avskrivningar enligt plan och vid kalkylmässiga avskrivningar:

Maskiner och Inventarier	5—15 år
Fordon	5 år
Byggnader	25—50 år

Kalkylmässiga avskrivningar uppgick för Gruppen till 256 MSEK (224) under året och översteg således avskrivningarna enligt plan exklusive goodwill med 125 MSEK (104).

2. VALUTAKURSDIFFERENSER

Valutakursdifferenser som uppkommit vid finansiella transaktioner redovisas netto.

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Realiserade kursdifferenser, netto	— 2,1	60,3	35,7	38,4
Orealiserade kursdifferenser				
Långfristiga lån	— 108,8	— 51,5	— 87,3	— 26,8
Övriga fordringar och skulder	— 0,9	3,3	13,1	8,9
Kursdifferenser vid omräkning av utländska dotterbolag	75,3	20,7	—	—
	— 36,5	32,8	— 38,5	20,5

Moderbolagets realiserade kursförluster på utländska lån belastar ej i sin helhet resultaträkningen utan periodiseras över lånens återstående löptid. Under 1982 har ett av moderbolaget tidigare upptaget utländskt lån överfört till MCT AB. Kursförluster på detta lån har i likhet med föregående år periodiserats.

		GRUPPEN
Kvarstående över resultatet ej redovisade realiserade kursförluster 1981-12-31		116,8
Orealiserade kursförluster hänförliga till valutakursförändringar under 1982		188,8
		305,6

Under år 1982 över resultatet redovisade realiserade kursförluster:		
hänförliga till tidigare år	29,8	
hänförliga till året	63,3	93,1

Kvarstående över resultatet ej redovisade realiserade kursförluster 1982-12-31	212,5
--	-------

För de realiserade kursförluster, som uppstod på moderbolagets långfristiga lån före 1978, skapades i 1978 års bokslut en kursregleringsreserv på 65 MSEK. När de realiserade kursförluster, som täcks av 1978 års kursregleringsreserv, realiseras i samband med återbetalning av berörda lån, kommer nämnda reserv att upplösas och ett motsvarande belopp att belasta resultatet såsom extraordinär kostnad. För 1982 har sådan kursförlust ej belastat resultatet.

3. EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Realisationsvinst, sålda anläggningstillgångar	67,3	14,2	67,3	12,6
Realisationsförlust, sålda andelar och aktier samt nedskrivning av fordringar i närstående företag	—	—	—	— 40,2
Avvecklingskostnader	— 89,9	—	—	—
Realiserade kursförluster avseende utländska lån upptagna före 1978	—	— 0,3	—	— 0,3
	— 22,6	13,9	67,3	— 27,9

Avvecklingskostnaderna är huvudsakligen hänförliga till nedläggning och försäljning av mindre tillverkningsenheter i Bolivia, USA, Italien samt i Sverige.

4. SKATTER

Inkomstskatter beräknas i enlighet med de skatteregler och förordningar som gäller i de länder där vinsten har uppkommit. Dessa skatter baseras på den lokalt redovisade vinsten före skatt, som kan avvika från Gruppens redovisningsprinciper. Koncernmässiga reserveringar för ej realiserad internvinst i säljbolagens lager har samtidigt reducerat Gruppens totala resultat utan motsvarande skatteminskning.

Atlas Copco-gruppens nettoresultat har framkommit efter avdrag av därpå belöpande skatter inklusive kupongskatter på i utlandet intjänade vinster, som har utdelats till respektive moderbolag.

Av årets skatteavsättning 175,2 MSEK utgör 173,4 MSEK skatter i utlandet och 1,8 MSEK skatter i Sverige.

5. KASSA, BANK OCH KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Likvida medel	528,5	486,3	258,9	250,9
Kortfristiga placeringar	612,1	288,3	569,9	269,2
	1 140,6	774,6	828,8	520,1

Koncernens beviljade och outnyttjade bankkrediter uppgick 1982-12-31 till 1 653 MSEK (1 098).

6. FORDRINGAR

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Växelfordringar	221,4	129,2	–	4,0
Fordringar hos dotterbolag	–	–	350,3	401,5
Kundfordringar	1 561,0	1 469,8	40,5	69,1
Förskottsbetalda kostnader och upplupna intäkter	81,4	67,1	28,4	23,1
Övriga fordringar	298,9	287,9	56,5	71,9
	2 162,7	1 954,0	475,7	569,6

7. VARULAGER

Lagren värderas till det lägsta av anskaffningskostnad, enligt principen "först in – först ut", och återanskaffningskostnad. Koncernens varulager redovisas efter avdrag för inkurans och för internvinster uppkomna vid leveranser från divisionerna till Gruppens säljbolag.

Prissättningen mellan bolagen baseras i princip på jämförbara marknadspriser.

	GRUPPEN	
	1982	1981
Råmaterial	128,6	118,3
Produkter i arbete	275,2	281,8
Halvfabrikat	641,4	656,9
Färdigvaror	1 966,0	1 759,3
	3 011,2	2 816,3

8. SPÄRRKONTON HOS RIKSBANKEN

Medel på spärrade konton hänförs till följande fonder:

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Investeringsfonder	–	9,9	–	–
Arbetsmiljöfonder	0,0	0,3	–	0,2
Särskilda investeringsfonder	–	2,9	–	2,0
Vinstfond	–	18,7	–	18,7
	0,0	31,8	–	20,9

9. AKTIER OCH ANDELAR

	GRUPPEN			
	Bokfört värde		Börsvärde	
	1982	1981	1982	1981
Aktier och andelar redovisade hos Atlas Copco AB:				
Boliden AB	87,7	–	91,1	–
Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (SILA)	0,7	0,7	6,3	2,7
Övriga aktier och andelar redovisade hos Atlas Copco AB enligt spec sid 23	22,0	23,2		
	110,4	23,9		

Aktier och andelar redovisade hos övriga bolag:

Webster Machine Development Ltd	3,8	3,8		
Atlas Copco-Eickhoff Engineering	0,2	0,2		
Övriga	0,3	0,7		
	114,7	28,6		

10. GOODWILL – KONCERNMÄSSIGT ÖVERVÄRDE

Koncernmässigt övervärde uppgår till 21,8 MSEK (41,2). Detta övervärde har i balansräkningen fördelats på följande poster: goodwill 16,7 MSEK (33,3), maskiner och inventarier – MSEK (2,5) samt byggnader 5,1 MSEK (5,4). Posten goodwill avser i huvudsak patent, tillverkningsrättigheter och know-how. Avskrivningar på koncernmässigt övervärde uppgår till 27,5 MSEK och avser följande:

	GRUPPEN	
	1982	1981
Goodwill	24,7	29,1
Maskiner och inventarier	2,5	0,1
Byggnader	0,3	0,3
	27,5	29,5
Förvärvat goodwill per 1981-12-31		80,2
Ackumulerade avskrivningar 1981-12-31		– 46,9
Förvärvat goodwill 1982		8,1
Årets avskrivningar		– 24,7
Bokfört värde 1982-12-31		16,7

KOMMENTARER

11. MASKINER OCH INVENTARIER

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Anskaffningsvärde	1 141,2	1 072,9	37,0	46,0
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	- 630,0	- 598,6	- 23,6	- 30,4
Planenligt restvärde	511,2	474,3	13,4	15,6
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	- 153,2	- 157,9	- 6,0	- 7,2
Bokfört värde, netto	358,0	316,4	7,4	8,4

12. BYGGNADER

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Anskaffningsvärde	812,7	812,0	53,2	103,3
Oavskrivet belopp på uppskrivning	23,1	52,0	0,7	29,2
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	- 210,6	- 213,8	- 7,7	- 36,2
Planenligt restvärde	625,2	650,2	46,2	96,3
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	- 72,3	- 60,6	- 1,9	- 0,2
Bokfört värde, netto	552,9	589,6	44,3	96,1
Taxeringsvärde			13,1	72,8

I av moderbolaget redovisat bokfört värde ingår fastigheter med en produktionskostnad av 25,9 MSEK som ej åsatts taxeringsvärde.

13. MARK

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Anskaffningsvärde	112,6	120,0	17,9	30,5
Uppskrivning	31,4	85,4	4,0	58,0
Bokfört värde, netto	144,0	205,4	23,9	88,5
Taxeringsvärde			28,1	91,7

14. LÅNGFRISTIGA LÅN

Obligationslån	1982	
MODERBOLAGET		
1963 års 4 ³ / ₄ % lån å 15 MSEK amorteras 1964-1983		1,1
1970 års 9 ¹ / ₂ % lån å 20 MUSD amorteras 1971-1985 (amorterat 15,4 MUSD)		29,4
1976 års 7 ³ / ₄ % lån å 80 MCHF amorteras 1981-1991 (amorterat 0,5 MCHF)		168,5
1978 års 10 ¹ / ₄ % lån å 100 MSEK amorteras 1979-1993		70,1
Avgår 1983 års amorteringar		- 19,3
Moderbolagets och Gruppens förlags- och obligationslån enligt balansräkningarna		249,8

Intecknings- och reverslån

1982

MODERBOLAGET	1982
1978 års multicurrency-lån å 20 MUSD, amorteras 1983	145,9
1979 års multicurrency-lån å 0,7 MUSD	4,0
1980 års multicurrency-lån å 20 MUSD	100,5
1980 års multicurrency-lån å 10 MUSD	49,3
1980 års multicurrency-lån å 13,4 MUSD	67,5
1981 års multicurrency-lån å 2,8 MUSD	15,8
1982 års multicurrency-lån å 1,7 MGBP	19,0
1982 års multicurrency-lån å 1,2 MGBP	13,8
AP-lån	11,8
AMS-lån	0,9
Övriga intecknings- och reverslån	0,3
Avgår 1983 års amorteringar	- 148,2

Moderbolagets intecknings- och reverslån enligt balansräkningen 280,6

DOTTERBOLAGEN	1982
Atlas Copco MCT	113,5
Atlas Copco Airpower	246,1
Atlas Copco Tools	35,9
Berema	25,4
Monsun-Tison	16,3
Övriga bolag	373,2
Avgår 1983 års amorteringar	- 96,7

Gruppens intecknings- och reverslån enligt balansräkningen 994,3

Obligations-, intecknings- och reverslån amorteras enligt följande:

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
1984	108,8	30,5
1985	225,1	72,2
1986	231,6	83,4
1987	181,6	99,9
1988 och senare	497,0	244,4
	1 244,1	530,4

Atlas Copco-gruppens samtliga långfristiga lån inkl kortfristig del av långfristiga lån, värderade till balansdagskurs fördelas på följande valutor:

VALUTA	BELOPP	MSEK	%
MUSD	104,4	761,1	43,1
MCHF	84,5	309,2	17,5
MSEK	222,1	222,1	12,6
MNOK	72,1	75,0	4,3
MBEC	452,4	70,6	4,0
MMXP	873,2	67,2	3,8
MAUD	5,5	39,6	2,2
MFRF	35,4	38,4	2,2
MGBP	3,0	33,3	1,9
MDEM	7,4	22,8	1,3
Övriga	-	124,5	7,1
		1 763,8	100,0

15. AVSATT TILL PENSIONER

Avser i huvudsak svenska bolag och motsvarar försäkringstekniskt uträknade belopp för pensionsåtaganden enligt avtalsenlig tilläggsplan utöver den statliga allmänna tilläggs pensioneringen. Hela förändringen av balansposten ingår i rörelsens kostnader.

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Svenska bolag				
PRI-pensioner	309,8	286,8	112,2	98,1
Övriga pensioner	18,4	19,7	13,2	11,2
Utländska bolag	120,4	76,8	—	—
Totalt avsatt till pensioner	448,6	383,3	125,4	109,3

Pensionsregistreringsinstitutet (PRI) är en allmännyttig organisation som administrerar de anställdas pensionsordningar.

16. VARULAGERRESERVER

Avsättning till dessa reserver förekommer huvudsakligen i Gruppens skandinaviska bolag. Den svenska lagstiftningen medger nedskrivning med maximalt 60 % av lagervärdet efter generellt inkuransavdrag.

	GRUPPEN
Varulagerreserver 1981-12-31	392,1
Avsättning till varulagerreserver	14,7
Upplösning av varulagerreserver	- 95,1
Varulagerreserver 1982-12-31	311,7

Outnyttjat utrymme för avsättning till lagerreserver uppgår för de svenska bolagen till 241,6 MSEK. Utöver den i balansräkningen redovisade lagerreserven finns 7,4 MSEK, som har eliminerats vid tillämpning av förvärvsmetoden.

17. ACKUMULERADE AVSKRIVNINGAR UTÖVER PLAN

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Akkumulerade avskrivningar utöver plan 1981-12-31	218,5	7,4
Skillnad mellan bokföringsmässiga avskrivningar och avskrivningar enligt plan 1982	11,1	2,1
Akkumulerade avskrivningar utöver plan på sålda tillgångar	- 4,1	- 1,6
Akkumulerade avskrivningar utöver plan 1982-12-31	225,5	7,9

Akkumulerade avskrivningarna utöver plan fördelas enligt följande:

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Maskiner och inventarier	153,2	157,9	6,0	7,2
Byggnader	72,3	60,6	1,9	0,2
	225,5	218,5	7,9	7,4

18. INVESTERINGSFONDER

Svenska aktiebolag äger rätt att avsätta högst 50 % av vinst före bokslutsdispositioner till allmän investeringsfond. Avsättningen är skattemässigt avdragsgill om 50 % av avsatt belopp insättes på icke räntebärande spärkonto i Riksbanken. Före ansökan om utnyttjande av investeringsfond skall samråd ske med de anställda. Fonden får tas i anspråk efter tillstånd av statlig myndighet, varvid proportionell del av de hos Riksbanken insatta medlen får lyftas.

När investeringar i anläggningstillgångar företagits får den del av anskaffningskostnaden, som bestridits med ianspråktagande av investeringsfundsmedel, nedskrivs genom motsvarande återföring från investeringsfonden.

I vissa utländska bolag ges även möjlighet att avsätta till liknande investeringsfonder. Av redovisade investeringsfonder 1982 avser en större del utländska bolag. Under året har Airpower och Atlas Copco Danmark avsatt 4,1 MSEK till investeringsfonder. Berema och säljbolagen i Österrike, Frankrike och Turkiet har utnyttjat medel ur investeringsfonder med sammanlagt 4,4 MSEK, varav 4,2 MSEK tagits i anspråk för nedskrivning av anläggningstillgångar.

19. ARBETSMILJÖFONDER OCH SÄRSKILDA INVESTERINGSFONDER

I enlighet med en tillfällig lagstiftning under 1974 ålades svenska bolag att sätta av 20 procent av vinst före bokslutsdispositioner och skatt till en arbetsmiljöfond samt att sätta av 15 procent av vinst före bokslutsdispositioner och skatt till en särskild investeringsfond. Beloppen som var avdragsgilla vid beskattning sattes i sin helhet in på räntelöst spärkonto i Sveriges Riksbank.

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Arbetsmiljöfonder 1981-12-31	0,5	0,2
lanspråktagande för nedskrivning	- 0,2	—
för annat ändamål	- 0,3	- 0,3
Överfört från dotterbolag	—	0,1
Arbetsmiljöfonder 1982-12-31	0,0	—

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Särskilda investeringsfonder 1981-12-31	3,3	2,0
lanspråktagande för nedskrivning	- 1,2	- 1,2
för annat ändamål	- 0,4	- 0,4
Överfört till dotterbolag	—	- 0,4
Särskilda investeringsfonder 1982-12-31	1,7	—

20. VINSTFONDER

Svenska bolag som för 1980 redovisade en vinst, före avsättning till investeringsfond och skatter, överstigande 1,0 MSEK var skyldiga att avsätta 25 % av denna vinst till en särskild skattekonto i Sveriges Riksbank.

KOMMENTARER

21. AKTIEKAPITAL

	MODERBOLAGET	
Aktiekapital 1981-12-31		413,9
Fondemission		103,5
Riktad nyemission		69,1
Aktiekapital 1982-12-31		586,5

22. BUNDNA RESERVER

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Bundna reserver 1981-12-31	831,0	326,3
Överfört från disponibla vinstmedel	75,2	—
Riktad nyemission	304,2	304,2
Överfört från uppskrivningsfond till aktiekapital vid fondemission	— 100,0	— 100,0
Förändringar vid aktiekapital-eliminering i dotterbolag	— 1,8	—
Bundna reserver 1982-12-31	1 108,6	530,5

23. DISPONIBLA VINSTMEDEL

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Disponibla vinstmedel 1981-12-31	280,5	91,1
1981 års nettovinst	256,5	178,1
Överfört från delcrederefond	38,8	12,5
Utdelning till aktieägare	— 124,2	— 124,2
Överfört till bundna reserver	— 75,2	—
Överfört till aktiekapital vid fondemission	— 3,5	— 3,5
Disponibla vinstmedel 1982-12-31	372,9	154,0

Vid bedömning av Atlas Copco-gruppens disponibla vinstmedel och årsresultat bör beaktas, att en betydande del intjänats i utländska bolag för vilka vinstöverföring till moderbolaget i vissa fall är förbunden med skatter eller underkastad restriktioner.

24. STÄLLDA PANTER

	GRUPPEN		MODERBOLAGET	
	1982	1981	1982	1981
Fastighetsinteckningar	410,4	319,6	9,7	29,7
Företagsinteckningar	277,2	178,1	98,4	98,4
Andra ställda pantar	20,2	16,6	—	—
	707,8	514,3	108,1	128,1

25. ANSVARSFÖRBINDELSER

Härutöver har kund- och växelfordringar till ett värde av 261,0 MSEK (271,5) genom ett finansieringsavtal med Atlas Copco Finans AB sålts med begränsad återköpsgaranti. För Atlas Copco AB uppgår värdet till 94,0 MSEK (143,7). Erforderlig reserv för förväntade kundförluster har avsatts.

Uppgifter avseende lån och ansvarsförbindelser till aktieägare m fl (enl 12 kap 7 § AL)

Lån har under 1981 och 1982 lämnats till anställda enligt erbjudande om aktiesparande i Atlas Copco-aktier. Dispens har erhållits av Länsstyrelsen i berörda län.

	GRUPPEN	MODERBOLAGET
Antal låntagare	1669	320
Övriga kortfristiga fordringar	2,4	0,5
Långfristiga fordringar	8,0	1,5

AKTIER OCH ANDELAR

ATLAS COPCO AB

Per den 31 december 1982

	Antal aktier	Inne- hav %	Nominellt värde lok.valuta	Bokf. värde MSEK
DIVISIONER				
Atlas Copco MCT AB	1 000 000	100	100	115,0
Atlas Copco Tools AB	100 000	100	100	20,0
Berema AB	20 000	100	1 000	39,2
Monsun-Tison AB	140 000	100	100	32,9
Atlas Copco Airpower N.V., Belgien	59 500	99	1)	200,0

SÄLJBOLAG

Atlas Copco Svenska Försäljnings AB	200 000	100	100	20,0
Atlas Copco International AB	10 000	100	100	1,0
Atlas Copco (Cyprus) Ltd.	99 998	100	1	0,6
Atlas Copco A/S, Danmark	12 000	100	1 000	6,9
Atlas Copco France S.A.	79 960	100	500	35,2
Atlas Copco Italia S.p.A.	539 998	100	10 000	33,1
Atlas Copco A/S, Norge	3 998	100	10 000	26,6
Soc. Atlas Copco de Portugal Lda	1	100	1)	4,3
Atlas Copco (Schweiz) A.G.	8 000	100	1 000	12,3
Atlas Copco S.A.E., Spanien	197 000	99 ²⁾	500	3,7
Atlas Copco Deutschland G.m.b.H.	6	95	1)	52,5
Atlas Copco Ges.m.b.H., Österrike	39 990	100	1 000	8,0
Atlas Copco North America Inc.	5 249	50 ²⁾	1)	50,0
Atlas Copco Boliviana S.A.	5 498	100	1 000	2,1
Atlas Copco Brasil Ltda	1 249 999 832	100	1)	20,8
Atlas Copco Chilena S.A.C.	9 154	100	1 000	6,0
Atlas Copco Ecuatoriana S.A., Ecuador	3 000	60 ²⁾	1 000	0,6
Atlaservis S.A., Ecuador	1 990	100	1 000	0,4
Atlas Copco Venezuela S.A.	7 200	60	1 000	8,7
Atlas Copco Iran AB, Sverige	3 500	100	100	0,3
Atlas Copco (Philippines) Inc.	121 995	100	100	3,0
Atlas Copco Gade- lius KK, Japan	150 000	60	1 000	12,6
Atlas Copco (HK) Ltd., Hong Kong	2 400	80	1 000	2,1
Atlas Copco (South- East Asia) Pte. Ltd., Singapore	1 500 002	100	1	1,8
Atlas Copco Malaysia Ltd.	1 000	100	1	2,6
Atlas Copco Korea Co. Ltd.	49 000	49	1 000	0,4
Atlas Copco Hellas A.E., Grekland	6 400	97 ²⁾	10 000	–
Atlas Copco Ticaret ve Sanayi T.A.S., Turkiet	1 130	100	500	–
Atlas Copco Argentina S.A.C.I.	1 500 000 000	100	1	–
Atlas Copco Taiwan Ltd.	15 996	80	100	–
Atlas Copco (India) Ltd.	964 000	40	10	–

	Antal aktier	Inne- hav %	Nominellt värde lok.valuta	Bokf. värde MSEK
Atlas Copco Kenya Ltd.	14 999	100	100	–
Atlas Copco Maroc S.A.	940	50	1 500	–

ÖVRIGA DOTTERBOLAG

Atlas Copco ABEM AB	25 000	100	100	2,5
Atlas Copco Airpower AB	60 000	100	100	8,2
Atlas Copco Kompressor AB	500	100	100	0,1
Copco Nueva Montaña S.A., Spanien	29 999	13 ³⁾	1 000	–
Terratest S.A., Spanien	75 000	100	800	5,8
Atlas Copco Andina S.A., Bolivia, i likvidation	18 000	50 ²⁾	1 000	–
Atlas Copco UK Holdings Ltd.	3 623 664	100	1	32,6
Atlas Copco Benelux bv, Holland	15 712	100	2	28,0
Atlas Copco Industrial S.A., Spanien	95	50 ²⁾	10 000	–
Institut CERAC S.A., Schweiz	1 995	100	1 000	2,4
Atlas Copco Management Consulting AB	500	100	100	0,1
AB Sicklahus	2 000	100	100	0,2
Atlas Copco Data AB	125	25 ²⁾	100	–
Atlas Copco Fondaktiebolag 10 vilande bolag	–	–	–	0,2
				0,3
				803,1

ANDRA BOLAG

Atlas Copco Finans AB	38 000	40	100	3,8
Atlas Copco Leasing AB	16 000	40	100	2,0
Atlas Copco Trading AB	500	50	100	0,1
Sickla Industrifastigheter AB	10 000	33	100	1,0
Atlas Copco Finanz AG, Basel	2 449	49	1 000	7,2
Mechanical Technology Inc.	140 000	5	1	6,0
Turbonetics Energy Inc.	200	20	1	–
Boliden AB	350 000	8	100	87,7
Bilspedition AB	8 000	1	100	1,0
Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (SILA)	16 920	2	100	0,7
Handelsbolaget Svenska Dagbladets AB & Co	100	2	1 000	0,1
AB Stadsfastigheter	6	0	1 000	–
AB SUKAB	40	0	100	–
ADELA Investment Co. S.A., Luxemburg	3 640	0	100	–
SIFIDA Investment Co. S.A., Luxemburg	25	1	5 000	0,6
Casa de Suecia S.A., Spanien	90	0	5 000	–
Employment Conditions Abroad Ltd.	100	2	1	–
Näringslivets Utbildnings AB	170	8	1 000	0,2
				110,4

1) Utan parivärde

2) Resterande del innehas av andra företag inom Gruppen

3) 62 % innehas av andra företag inom Gruppen

REVISIONSBERÄTTELSE

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen, räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1982. Granskningen har utförts enligt god revisionsred.

Vid vår granskning har vi biträtts av Bohlins Revisionsbyrå AB.

Moderbolaget

Årsredovisningen är uppgjord enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker,

att resultaträkningen och balansräkningen fastställs,

att vinsten disponeras i enlighet med styrelsens förslag samt

att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för år 1982.

Koncernen

Koncernredovisningen är uppgjord enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker,

att koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen fastställs.

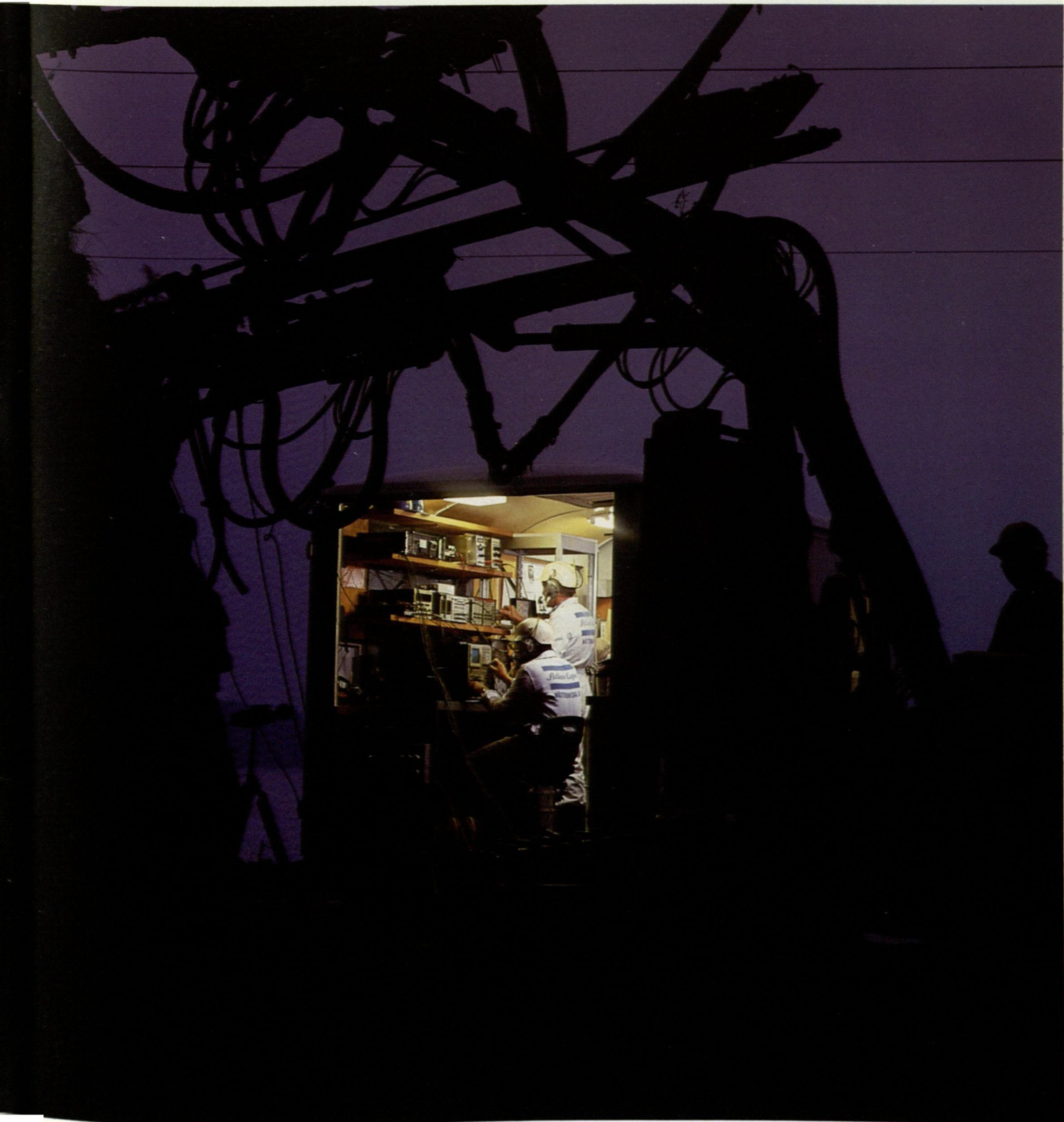
Stockholm den 16 mars 1983.

BIRGER SONESSON
Auktoriserad revisor

BERTIL E OLSSON
Auktoriserad revisor

En viktig del av Atlas Copcos forsknings- och utvecklingsarbete utförs ute på fältet. Med hjälp av en specialutrustad laboratoriebuss provas här ny bergbörningsutrustning på en arbetsplats hos en kund.

VD OM 1982:

Ett mellanår

Först som sist konstaterar jag att 1982 var ett svårt år för praktiskt taget alla Atlas Copco kunder. Detta återspeglas naturligtvis i resultatet av vår verksamhet. Flertalet av våra konkurrenter drabbades hårdare än vi, och några gjorde förlust. Vår största konkurrent tvingades t ex minska sin personalstyrka med 25 procent.

Trots att vi lyckats bibehålla eller öka våra marknadsandelar minskade för första gången i modern tid volymen av sålda produkter, vilket medförde minskat resursbehov i produktions-, distributions- och marknadsföringsleden. Redan våra fortgående rationaliseringar i produktsortimentet, tillverkningsprocessen och administrationen har reducerat produktionsresurserna, men inte tillräckligt.

Volymminskningen är nämligen inte enbart en konjunkturfråga. Den är även orsakad av långsiktiga strukturella förändringar i världens industriländer. Därför krävs en genomgripande anpassning av företagets verksamhet till en ny situation. Detta arbete initierades redan under 1981, men måste fortsätta även under kommande år. Totalt ser jag detta program som en påtaglig vitalisering av Atlas Copco-gruppen. En effektivare produktion kräver mindre fabriksytor och färre personer. Nya produkter kan lösa kundernas behov med mindre tillverkningsinsatser. Nya försäljningskanaler ger en snabbare omsättning. Nya administrations- och distributionsmetoder och snabbare kapitalflöde ger lägre kostnader.

Resultatsvacka men större marknadsandelar

De åtgärder som mot denna bakgrund genomfördes under 1982 drog stora kostnader, delvis av extraordinär karaktär. Ett flertal mindre tillverkningsenheter avyttrades eller lades ned, nya administrativa system introducera-

des och marknadsaktiviteter intensifierades i många länder. En stor del av kostnaderna för sådana åtgärder har burits av den löpande rörelsen, men 90 MSEK redovisas som extraordinära kostnader. Avkastningen på totalt systerföretags kapital, 15 procent, ligger fortfarande på en för svenska företag relativt hög nivå.

Årets resultat påverkades negativt av den lägre säljvolymen och ökade rörelsekostnader men också av den fortsatta höga dollarkursen, ytterligare förstärkt genom den svenska devalveringen. Detta medförde stora kursförluster på de lån Atlas Copco genom Riksbankens restriktioner tvingats ta upp i utlandet, och som huvudsakligen använts för finansiering av Gruppens expansion i USA. Denna investering har ännu ej givit tillfredsställande avkastning. Verksamheten i USA gick med betydande förlust under 1982, som var ett utpräglat recessionsår för både gruvor, anläggningsverksamhet och allmän tillverkningsindustri i Nordamerika. Jag vill dock understryka att vi har kommit till USA för att stanna, och de rationaliseringsåtgärder som nu genomförs skall göra USA-satsningarna lönsamma.

Betalningskriserna i flera latinamerikanska länder medförde också extraordinära påfrestningar och valutakursförluster.

Under det besvärliga året 1982 ökade Atlas Copco sina marknadsandelar. I Västeuropa var t ex satsningen på tillverknings- och processindustri framgångsrik, och i Asien resulterade de senaste årens marknadsoffensiv i en stark försäljningsökning.

Volvo-emissionen ger möjligheter

Den riktade nyemissionen gentemot AB Volvo innebar ett betydande kapitaltillskott som förbättrat Gruppens soliditet och ger en förstärkt bas för vidare expansion.

Volvo och Atlas Copco har inga produktområden som kolliderar. Det finns därför goda möjligheter till industriellt samarbete på vissa områden.

Övertaligheten, 80-talets problem

Nya hjälpmedel – robotar, datorer och annan elektronik – ger nya affärstillfällen för Atlas Copco och samtidigt nya rationaliseringsmöjligheter. Vi avser att tillvarata båda dessa öppningar till förmån för företaget.

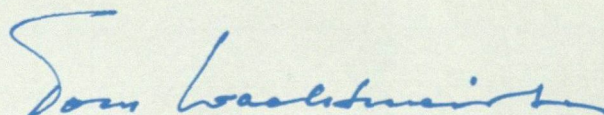
På det samhällsekonomiska planet kan den av rationaliseringar orsakade "övertaligheten" väntas skapa problem under 80-talet. Tyvärr har hittills endast ett fåtal av de ledande personerna inom politik och fackföreningsrörelse förstått innebörden och konsekvenserna av de stora strukturförändringar som pågår i industrivärlden sedan några år.

Förhoppningsvis kan klimatet förbättras för en konstruktiv dialog som måste till för att näringsliv och samhälle skall kunna lösa de nya problemen – i stället för att förlora tid i fruktlösa diskussioner om införandet av kollektiva löntagarfonder, vilka endast syftar till att ge staten och politikerna större inflytande över det fria näringslivet.

Återhämtning under 1983

Den konjunkturuppgång som förväntades för ett år sedan uteblev, men mycket tyder på en återhämtning under 1983, särskilt i USA, Japan och några länder i Västeuropa. Den industriella uppgången bör först bli märkbar inom tillverkningsindustrin, men kan senare leda till en uppgång i gruvbranschen. För anläggningssektorn väntas förbättringar inträffa senare med början i industriländerna.

De åtgärder som genomförts under 1982 och fortsätter under 1983 lägger grunden för en mer positiv kostnadsutveckling. Tillsammans med en förväntat lägre genomsnittlig räntenivå bör detta leda till en återgång till tidigare resultatnivåer.

ATLAS COPCO MCT

Atlas Copcos nya stigortsborrningsaggregat på en arbetsplats i Norge. Stigortsdrivningstekniken används för att göra schakt mellan två nivåer under jord, eller som här från en nivå under jord till markytan. För att driva en s k stigort, placeras aggregatet på den övre nivån och borrar först ett mindre pilothål till den undre nivån där pilotkronan ersätts av ett borrhuvud (infällda bilden), som under kraftigt drag och rotation rymmer upp stigorten till full diameter. Sandvik levererar borrhuvudet.

ATLAS COPCO MCT:

Ökande marknadsandelar i vikande konjunktur

ARNE FORSELL

FAKTURERING MSEK	3 082
RESULTAT MSEK efter finansiella poster	113
AVKASTNING % på sysselsatt kapital	14

Atlas Copco MCT (Mining and Construction Technique) utvecklar, tillverkar och marknadsför pneumatisk och hydraulisk bergborrtrusning, lastmaskiner, vinschar, tunnelborrmaskiner, larvbandsburna borrhaggat, tunneldrivningsriggar, tryckluftspett, pumpar m m samt marknadsför Sandvik Coromant borrhåll.

Försäljningen sker huvudsakligen genom Atlas Copco-gruppens säljbolag.

MCT-divisionen har sitt huvudkontor i Nacka. Dess produkter tillverkas vid fabriker i bl a Sverige, Brasilien, Indien, Canada, Storbritannien, Sydafrika, USA och Västtyskland.

LEDNINGSGRUPP

Arne Forsell Verkställande direktör
(fr o m 18 aug 1982)
Gösta Fernström Ovanjordsutrustning
Lars Lindberg Ovanjordsutrustning
Gösta Torssell Borrstålsutrustning
Lars Calmered Produktion och Logistik
Stig Wählberg Ekonomi och Administration
Staffan Gullander, Affärsutveckling
Olaf Meyer, Teknikutveckling

Försäljning

Den fakturerade försäljningen uppgick under verksamhetsåret till 3 082 MSEK (2 938), en ökning med 5 procent, men en minskning i volym med ca 10 procent. Orderingången från kund uppgick till 3 120 MSEK (2 950), vilket är en ökning med 6 procent.

Resultat

Avkastningen på Atlas Copco MCTs totala kapital exkl icke räntebärande rörelseskulder uppgick till 14 procent (19). Den främsta orsaken till försämringen är minskad säljvolym och lågt utnyttjande av verkstäderna.

Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader uppgick till 113 MSEK (193). Detta motsvarar 4 procent av faktureringen.

Investeringar

Investeringar i mark och byggnader i produktionsledet uppgick under 1982 till 22 MSEK (12) och i maskiner och inventarier till 33 MSEK (56). Extraordinära kostnader för avveckling av tillverkningsenheter uppgick till 8 MSEK.

Marknadsutveckling

En försämrad utveckling har kännetecknat de marknader som MCT-divisionen bearbetar. Gruvindustrin världen över hade under året väsentligt sämre lönsamhet till följd av svag efterfrågan, vilket också ledde till låga metallpriser. Många stora gruvor genomförde avsevärda produktionsinskränkningar med senareläggning av investeringar som följd.

Bygg- och anläggningsindustrin noterade också en kraftig nedgång i sin verksamhet i de flesta industriländerna.

I en minskad totalmarknad lyckades MCT-divisionen öka sina marknadsandelar om än till pressade priser. Försäljningsframgångar noterades främst i Sverige, Norge, Italien, Spanien och Venezuela.

Konkurrens

På marknader utanför USA var under 1982 konkurrensen svagare från de USA-baserade konkurrenterna. På marknaderna i Europa kom konkurrensen främst från SIG, Böhler och Montabert. Även på de utomeuropeiska marknaderna möttes viss konkurrens från europeiska tillverkare. Japanska tillverkare, främst av ovanjordsutrustningar, var särskilt aktiva på marknaderna i Sydostasien.

Underjordsutrustning

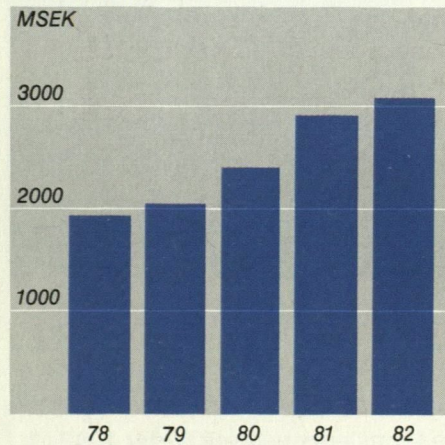
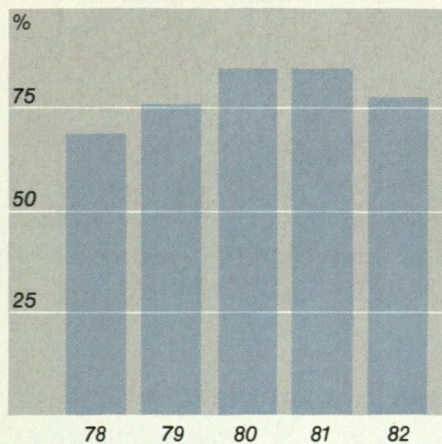
Den låga efterfrågan från gruvindustrin medförde att försäljningen sjönk på de viktiga marknaderna Sydafrika, Australien, Canada och Mexico. Försäljningen hölls dock uppe i länder som Spanien, Jugoslavien och Chile.

På anläggningssidan kunde volymen bibehållas och marknadsandelarna ökas. I USA lyckades MCT-divisionen stärka ställningen ytterligare.

Produkter för brytning av kol och andra lösa bergarter har introducerats på flertalet marknader. Säljvolymen inom detta produktområde fördubblades under året.

Faktureringen till kund inklusive borrhåll uppgick till 1 467 MSEK.

FAKTURERING**KAPACITETSUTNYTTJANDE****Ovanjordsutrustning**

Efterfrågan från de viktigaste kunderna – stenbrott, dagbrottsgruvor och byggentreprenörer – var under året lägre än under 1981. Framförallt påverkade den kraftiga nedgången i Nordamerika resultatet negativt. Efterfrågan på de nyintroducerade hydrauliska larvbandsburna bergborr- och aggregaten var relativt hög. Bland intressanta projekt under 1982 kan nämnas bostadsprojektet Korn Hill i Hong Kong, där borrhingsarbetet drivs av en japansk entreprenör med hydrauliska larvbandsaggregat från Atlas Copco. Betydande order på luftdrivna borraraggregat har erhållits från marknaderna i Mellanöstern och Nordafrika.

Ett mindre, hydrauliskt larvbandsburet borraraggregat och två nya rotationsborrhingsaggregat samt en ny brunnsborrhingsrigg introducerades under året.

Försäljningen av lätt entreprenadutrustning var under första halvåret god men försämrades under andra halvåret.

Faktureringen till kund inkl borrstål uppgick till 1 165 MSEK.

Sektor Borrstål

Trots vikande efterfrågan, särskilt från gruvkunderna, kunde försäljningen volymmässigt i stort sett upprätthållas. En komplettering av rullborrkronesortimentet möjliggjorde inbrytning på nya marknader. En ny generation stiftborrkronor från Sandvik Coromant introducerades för entreprenad- och stenbrottsindustrin.

Tunnelborrmaskiner

Order på fem tunnelborrmaskiner erhöles, varav tre från Norge. En nyutvecklad stigortsborrhingsmaskin introducerades under året. Försäljningen av Jarva tunnelborrmaskiner försämrades genom den låga aktiviteten för byggande av nya tunnlar. MCT-divisionen mötte också hård konkurrens från handeln med begagnade tunnelborrmaskiner.

Produktutveckling

Ett mål för MCT:s produktutveckling är att effektivisera kundernas produktion. Maskiner, system och tjänster utvecklas mot bättre prestanda, högre tillförlitlighet och lägre kostnader. Ett antal nya produkter introducerades under året: en förbättrad bergborrbom med ökad räckvidd, avsedd för entreprenadkunder; en ny lätt hydraulisk borrhög för småtunnlar; ett hydrauliskt larvbandsburet borraraggregat för kläna hål ovanjord; en serie tillförlitliga och billiga luftdrivna sänkpumpar och en ny vinschserie. Jarva-sortimentet utvidgades med en egenutvecklad stigortsborrhingsmaskin och Swellex bergförstärkningssystem vidareutvecklades.

Produktion

Den under året avtagande orderingången medförde sänkta produktionsprogram och lågt kapacitetsutnyttjande i samtliga verkstäder i både Sverige och utlandet.

Produktionsinskränkningar genomfördes vid verkstäderna i Nacka, Örebro, Hemel Hempstead, Storbritannien, Bremen, Västtyskland och Southampton, USA.

Smedjan i Smedjebacken lades ned. Viss tillverkning fortsätter dock. Organisationsmässigt har denna tillverkning överförs till Jahrls-verken i Örebro.

Ett nytt helhydrauliskt bergborr aggregat, ROC 410 H, introducerades under året. Första leveransen skedde till en byggarbetsplats utanför Stockholm. Det nya aggregatet, som är avsett för borrhning av klena hål (27–51 mm), är ett viktigt komplement till Atlas Copcos serie av larvbandsburna borrh aggregat.

Fortsatta investeringar i numeriskt styrda maskiner gjordes vid flertalet av verkstäderna. Dessutom gjordes betydande satsningar på förbättrad materialstyrning.

Personal och organisation

MCT-divisionen sysselsatte under året i medeltal 2 660 personer (2 733), varav i Sverige 1 933 (2 063). Personalminskningen är en följd av det sänkta produktionsprogrammet. Personalomsättningen i de svenska enheterna sjönk under 1982 till en mycket låg nivå. Behovet av rekrytering var under 1982 lågt vid alla enheter.

En omfattande organisationsöversyn inom MCT-divisionen påbörjades under hösten. Avsikten är att ytterligare affärsorientera och effektivisera organisationen och att anpassa personalresurserna till den aktuella marknadssituationen.

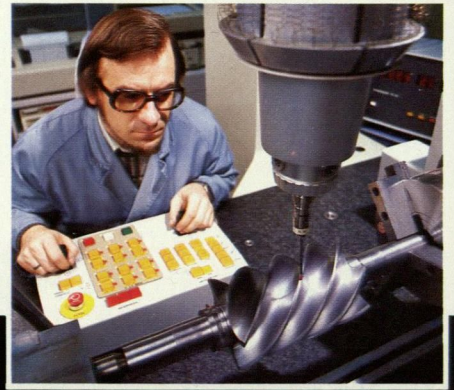
Utsikter inför 1983

Inom Atlas Copco MCTs marknadsområde förutses inga eller obetydliga förbättringar under 1983. Trots ökande metallpriser förväntas ej några nya expansionsinvesteringar i gruvorna. Underhåll och vissa rationaliseringsinvesteringar kommer dock att ske. Entreprenadmarknaden beräknas bli kvar på relativt låg nivå. MCT-divisionen räknar med oförändrad säljvolym under 1983. Möjligheterna bedöms som goda att ytterligare öka marknadsandelarna. En viss resultatförbättring förväntas.

ATLAS COPCO AIRPOWER

Den första installationen av Airpower-divisionens nya gas-kompressor, som utvecklats i samarbete med Atlas Copco Saarbrücken. Den nya kompressorn som är av skruvtyp, används här i en specialstålprocess vid SKF Steel i Hofors. Skruvkompressorer för luft och andra gaser kräver ytterst noggrann tillverkning. Den lilla bilden visar kontrollmätning av ett skruvelement före montering.

ATLAS COPCO AIRPOWER:

Högteknologi styrka på svag marknad

BERTIL ERIKSSON

FAKTURERING MSEK	3 620
RESULTAT MSEK efter finansiella poster	182
AVKASTNING % på sysselsatt kapital	17

Atlas Copco Airpower utvecklar, tillverkar och marknadsför transportabla och stationära skruv-, kolv- och centrifugalkompressorer, lufttorkar, efterkylare och kontrollautomatik. Produktprogrammet omfattar också specialkompressorer för start och service av flygplan, anläggningar för energiåtervinning inom industrin samt utrustning för sjörestaurering. Försäljningen sker huvudsakligen genom Atlas Copco-gruppens säljbolag.

Airpower-divisionens huvudkontor och största fabrik ligger i Antwerpen, Belgien. Tillverkning sker också i Sverige, Brasilien, Frankrike, Indien, Jugoslavien, Mexico, Turkiet, Västtyskland och USA.

LEDNINGSGRUPP

Bertil Eriksson Verkställande direktör
Theo Dietz Vice VD
Carl Johansson Vice VD Finans
Louis Dierckx Externa relationer
Erik Lebrocqy Personal
Lars Lindén Produktion
Sven-Åke Rosell Teknik
Jan Barendregt Industriluft (från 1/1-83)
Fredric Nijdam Serviceluft (från 1/1-83)

Försäljning

Airpower-divisionens fakturerade försäljning ökade med 6 procent till 3 620 MSEK (3 406) en volymminskning med 10 procent. Ordergången från kund uppgick till 3 517 MSEK (3 583), en minskning i löpande priser med 2 procent och i volym med 11 procent.

Resultat

Avkastningen på totalt kapital exklusive icke räntebärande rörelseskulder uppgick till 17 procent (23). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 182 MSEK (320), motsvarande 5 procent av faktureringen.

Investeringar

Investeringar i fastigheter, maskiner och inventarier i produktionsledet uppgick till 51 MSEK (82). Extraordinära kostnader för avveckling av icke lönsamma produktionsenheter beräknas till 73 MSEK.

Marknadsutveckling

Investeringar viljan hos de små och medelstora industrikunderna mattades ytterligare under 1982 på de flesta av Airpowers marknader. Särskilt märkbar var nedgången i försäljningen av transportabla kompressorer, bl a orsakad av dämpad utvecklingstakt i de oljeproducerande länderna.

I USA och Europa sjönk investeringsviljan inom anläggnings- och tillverkningsindustrin. Nedgången påverkade försäljningen negativt. Säljframgångar kunde dock noteras på flera europeiska marknader som t ex Belgien, Frankrike, Storbritannien och Västtyskland.

Efterfrågan på Airpower-divisionens högteknologiprodukter var fortsatt god. Kunderna för dessa produkter utgörs av stora specialiserade industrier med långsiktiga investeringsprogram.

Konkurrens

Airpower-divisionen ökade under året marknadsandelar, speciellt i Västeuropa där de viktigaste konkurrenterna är brittiska CompAir och de amerikanska företagen Ingersoll-Rand och Sullair. På marknaderna i Mellanöstern och Afrika möttes konkurrens från japanska tillverkare såsom Airman, Denyo och Komatsu.

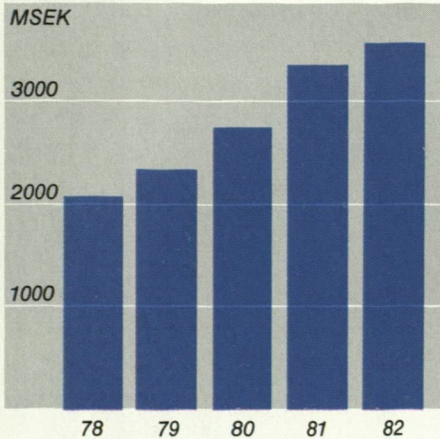
Industrikompressorer

Airpower förbättrade under året ytterligare sin ställning som leverantör av standardkompressorer och kompressorer för oljefri luft till industrikunder tack vare sitt breda produktprogram. Den svaga utvecklingen på marknaden för andra industrikompressorer kunde kompenseras tack vare framsteg på nya användningsområden samt bättre marknadstäckning i Europa genom ökade säljkanaler. Säljklimatet för det breddade programmet av oljefria kolv- och skruvkompressorer var gynnsamt. Dessa valdes främst av kunder inom processindustrier t ex livsmedels- och läkemedelsindustrin samt kemisk och petrokemisk industri med behov av kvalitetsluft.

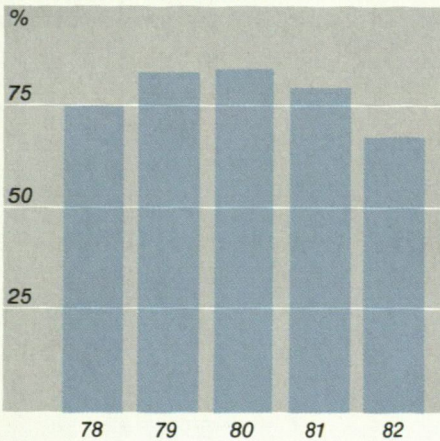
Ett flertal viktiga order på stationära kompressorer och lufttorkar erhöles från kraftverk i Storbritannien och Australien. En ny serie högeffektiva kyltorkar i kompaktutförande introducerades framgångsrikt på marknaden. Marknadsintroduktionen av en ny oljefri sk tankkompressor har visat att det finns en stor marknadspotential för denna mindre typ av roterande kompressor.

FAKTURERING

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Småkompressorer

Efterfrågan på småkompressorer i de högre kapacitetsområdena fortsatte att öka bl a tack vare framgångar i Australien samt i ett antal europeiska länder, där förbättrade distributionsmetoder gav ökad försäljning. En ny lågprislinje introducerades under året, och förväntas ytterligare stärka Atlas Copcos position på småkompressormarknaden.

Transportabla kompressorer

Försäljningen av transportabla kompressorer för normalt arbetstryck sjönk p g a den världsomfattande avmattningen inom byggindustrin och offentlig anläggningsverksamhet. Detta ledde till överkapacitet hos kompressortillverkare och därmed hårdare konkurrens.

I syfte att bredda marknadstäckningen introducerades under året en ny serie små transportabla skruvkompressorer för försäljning via återförsäljare.

Det fruktbara samarbetet med entreprenörer, verksamma i internationella projekt, fortsatte under året. Härvidlag har Atlas Copco-gruppen unika fördelar tack vare sin etablering över hela världen.

Efterfrågan på oljefria transportabla hyrkompressorer för reservluft till industrier speciellt känsliga för driftstopp fortsatte att utvecklas positivt i bl a USA.

Gas- och processkompressorer

Airpower-divisionens satsning på den viktiga marknaden för gas- och processkompressorer resulterade under året i en lovande utveckling. Vid Atlas Copco Saarbrücken i Västtyskland och Atlas Copco Turbonetics i USA utökades sortimentet av kolv- och centrifugalkompressorer med en ny serie gaskompressorer av skruvtyp. Den första leveransen av den nya kompressorn gjordes till SKF Steel i Hofors för användning i en specialstålprocess.

Med hjälp av en expanderande marknadsorganisation erhöles nya betydelsefulla order inom områdena energisystem för gaser resp energiåtervinning.

Vattenvårdsutrustningar

Airpower-divisionen projekterade under året ett antal bubbelbarriärer och vattenrestaureringsanläggningar i Europa. Det kärva ekonomiska klimatet har dock inneburit att ett antal vattenvårdsprojekt uppskjutits.

Produktutveckling

Sortimentet av transportabla kompressorer utvecklades under året med nya varianter för olika tryck- och luftmängder. Utvecklingsarbetet resulterade också i högre prestanda för oljeflödade kompressorer. Hela sortimentet av stationära kompressorer kan nu förses med extrautrustning för värmeåtervinning. En ny serie gaskompressorer av skruvtyp utvecklades.

En ny serie högeffektiva kyltorkar för luft sattes i produktion. Utvecklingen av luftkompressorer för bl a tågbrömsar fortsatte under året.

Produktion

En genomgripande omstrukturering och rationalisering av tillverkningen genomfördes under året. Vid divisionens huvudfabrik i Antwerpen infördes fyra-dagarsvecka vid halvårsskiftet för att balansera lagersituationen.

Ovan: Den nya oljefria tandkompressorn i en belgisk läkemedelsfabrik. Kompressorn, som kompletterar skruvkompressorprogrammet i det lägre kapacitetsområdet, är avsedd för drift i livs- och läkemedelsindustri, textilfabriker, elektronikindustri etc.

Till höger: En leverans av transportabla högtryckskompressorer till ett pipelineprojekt i Australien, omfattande en 140 km lång rörledning för naturgas. Kompressorerna skall huvudsakligen användas för provtryckning och renblåsning av röret.

Ett antal produktivitetshöjande investeringar genomfördes och kvalitetskontrollen förbättrades ytterligare genom installation av automatiserade kontrollstationer.

En byggnad för databehandling påbörjades under året. Nya datasystem infördes för att bli en förbättrad kostnadskontroll och effektivare lagerstyrning.

För att förbättra lönsamheten och minska överkapaciteten i tillverkningen av vissa standardprodukter, avvecklades Emac-fabriken i Italien. Produktionen överfördes till Arpic-verken i Antwerpen.

Som en följd av problemen inom den andinska handelspakten och den djupa recessionen inom de andinska gruvmarknaderna, avvecklades divisionens kompressorfabrik i Bolivia. Tillverkningen vid fabriken i Spanien begränsades kraftigt som följd av bristande lönsamhet.

Tillverkningsenheterna för småkompressorer, franska Mauguière-verken och svenska Åmål-verken, uppvisade förbättrade resultat. Vid tillverkningsenheten för oljeflödade skruvkompressorer i Brasilien ökade andelen lokalt tillverkade komponenter.

Tillverkningen av transportabla kompressorer vid Atlas Copco Holyoke i USA anpassades till den stagnerande entreprenadmarknaden.

Kapacitetsutnyttjandet vid mexikanska Enerco-verken påverkades starkt av landets ekonomiska kris. Produktionsprogrammet vid Poona-verken i Indien utökades med större oljeflödade skruvkompressorer. Vid Imalat-verken i Turkiet pågår en omläggning av produktionen till oljeflödade transportabla och stationära skruvkompressorer som ersättare för de äldre koltyperna.

Produktionstakten vid Atlas Copco Saarbrücken, kunde ökas tack vare framgångsrik marknadsföring av gaskompressorer.

Personal

Medelantalet anställda inom Airpower-divisionen var under året 3 242 personer (3 681). Av dessa var 1 961 (2 010) anställda vid huvudanläggningen i Antwerpen. Löneutvecklingen begränsades genom restriktioner införda av den belgiska regeringen. I syfte att uppnå en ökad produktionskvalitet och produktivitet genomfördes ett brett utbildningsprogram omfattande ca 14 000 mantimmar.

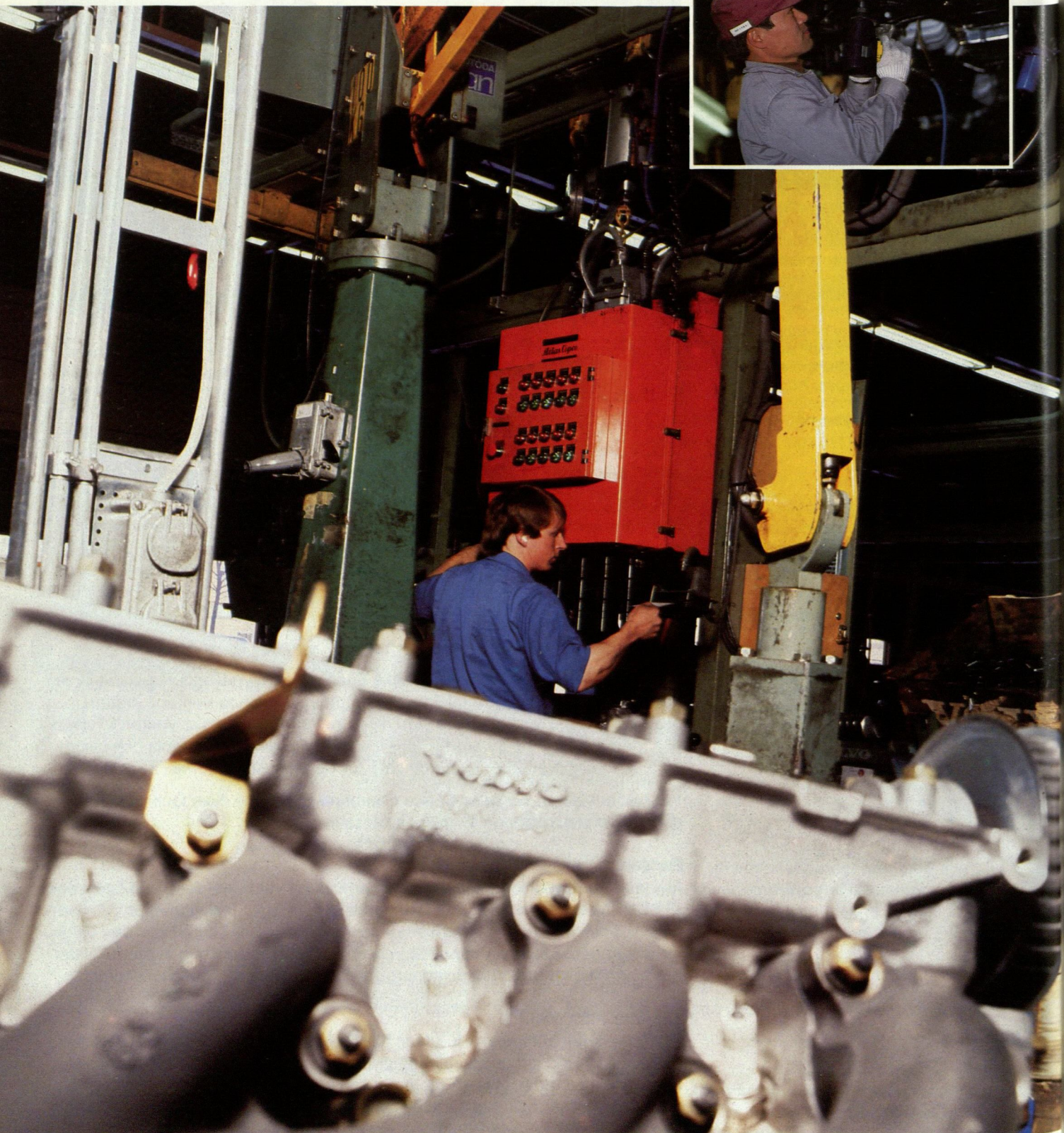
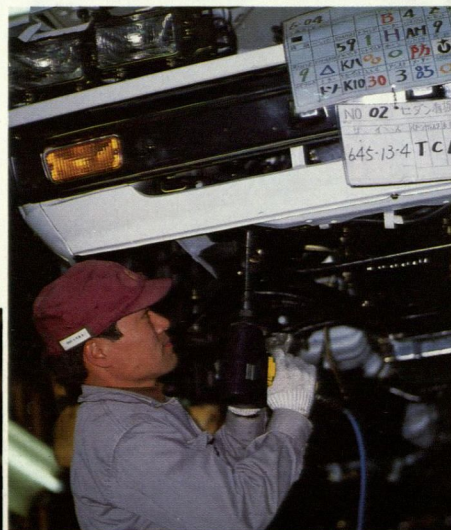
Utsikter inför 1983

Marknadsförutsättningarna förutses förbli svåra under första halvåret, varefter en uppgång i industrins investeringar förväntas. En viss förbättring inom entreprenadindustrin väntas under andra halvåret. Airpower-divisionens ökade marknadsandelar och den stora bredden i produktsortimentet är faktorer som ger anledning till viss optimism.

ATLAS COPCO TOOLS

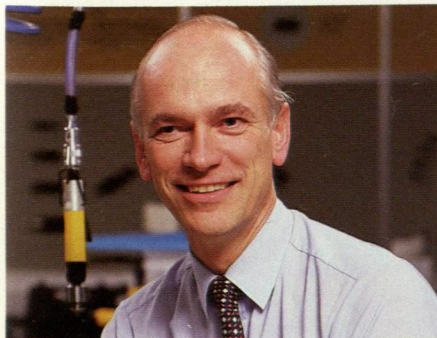
Fordonsindustrin ställer höga krav på noggrannhet vid åtdragningen av de tusentals skruvförband som ingår i ett motorfordon. På bilden nedan utförs motormontering hos Volvo Komponenter i Skövde med en multipelmutterdragare som styrs och kontrolleras av det mikrodatorbaserade monteringsystemet MACS. Den infällda bilden visar en handhållen mutterdragare med momentkontroll i användning hos Toyota i Japan.

ATLAS COPCO TOOLS:

Förbättrat resultat

PER WEJKE

FAKTURERING MSEK	683
RESULTAT MSEK efter finansiella poster	19
AVKASTNING % på sysselsatt kapital	12

Atlas Copco Tools utvecklar, tillverkar och marknadsför industrimaskiner och system, främst för pneumatisk drift. Verksamheten är indelad i fyra affärsområden: Standardmaskiner för bearbetning, montering, hantering och mekanisering; avancerade monteringsystem; armatur för distribution och behandling av tryckluft; utrustningar och anläggningar för ytbehandling.

Försäljningen sker huvudsakligen genom Atlas Copco-gruppens säljbolag.

Divisionen har sitt huvudkontor i Stockholm samt fabriker i Stockholm, Skara, Tierp, Borås samt Masaby och Idensalmi (Finland).

LEDNINGSGRUPP

Per Wejke Verkställande direktör
Michael Treschow Teknik och produktion
Wolfgang Emmerich Teknik och produktion, Finland
Kurt Ottosson Marknadsföring
Gösta Henningsson Ytbehandling
Ulf Bärjegård Ekonomi
Nils-Åke Jenstav Personal och Organisation
Stefan Börjesson Materialadministration
Rolf Carlsson Data och systemutveckling

Försäljning

Atlas Copco Tools fakturerade försäljning uppgick under 1982 till 683 MSEK (645), en volymminskning med 6 procent. Orderingången ökade till 709 MSEK (647), vilket innebär oförändrad volym. Tools-divisionen ökade under året sina marknadsandelar.

Resultat

Avkastningen på Atlas Copco Tools totala kapital exkl icke räntebärande rörelseskulder uppgick till 12 procent (9).

Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader uppgick till 19 MSEK (11). Detta motsvarar 3 procent av faktureringen. Förbättringen kunde uppnås tack vare ett fortsatt intensivt rationaliseringsarbete.

Investeringar

Divisionen investerade 3 MSEK (4) i maskiner och inventarier. Extraordinära kostnader för avveckling av produktionsenheten i Danmark uppgick till 1 MSEK.

Marknadsutveckling

Under första halvåret hade Tools-divisionen en god försäljningsutveckling. Det fanns tecken på uppgång hos de viktigaste kundgrupperna, framför allt inom mekaniska verkstäder och bilindustrin. Tillverkningsindustrin kom dock under andra halvåret att arbeta långt under sitt kapacitetstak. Totalmarknaden för divisionens produkter minskade därigenom.

Tools utnyttjar den kortfristiga möjlighet som devalveringen av den svenska kronan innebär. På de mest betydelsefulla marknaderna visade säljbolagen god förmåga att klara konkurrensen, och divisionen ökade sina marknadsandelar. Säljbolagen i Frankrike, Spanien, Storbritannien, Västtyskland, Brasilien samt Atlas Copco International uppnådde god volymökning för Tools-divisionens produkter.

Atlas Copco Tools GmbH som bildades hösten 1981 ökade betydligt försäljningen på den viktiga tyska marknaden.

Under året utvecklades lagerstyrningssystemen. Det resulterade i väsentliga lagerreduktioner på divisionens viktigaste marknader, och kommer också att innebära en förbättrad kundservice.

Konkurrens

Konkurrensen, som framför allt kommer från tillverkare i USA, Storbritannien och Japan, var fortsatt hård. Atlas Copco är störst bland tryckluftmaskinleverantörerna i Västeuropa liksom på tredje världens marknader.

Standardmaskiner

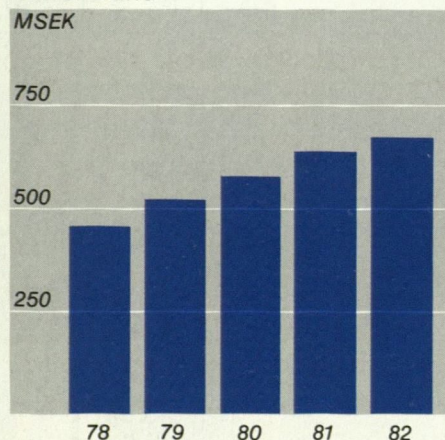
Denna produktlinje är divisionens viktigaste. Såväl fakturering som orderingång ökade, men volymen minskade. Lönsamheten var fortsatt god. Marknadsandelarna ökade på flera marknader. De största enskilda affärerna gjordes med fordonsindustrin och den mekaniska verkstadsindustrin. Framgångar för standardmaskiner noterades i Finland, Sovjet, Spanien och Västtyskland.

Monteringsystem

Den fakturerade försäljningen ökade med 50 procent. Orderingången ökade ännu mer, vilket innebär en mycket kraftig volymökning. Lönsamheten förbättrades.

FAKTURERING

Under året introducerades en ny generation av företagets monteringsystem MACS samt en ny serie tryckluftsmotorer för inbyggnad i s k multipelmutterdragare. Dessa nya produkter bidrog starkt till framgången under året. De viktigaste kunderna finns inom bilindustrin, bl a ledande biltillverkare i Europa, USA och även japanska som t ex Mitsubishi och Toyota.

Armatyr

Faktureringen ökade medan orderingången minskade. Lönsamheten var fortsatt god. Produktlinjen som omfattar snabbkopplingar, luftberedningsenheter, balansblock, ventiler etc. tillverkas till största delen av utomstående leverantörer. Armatyrprogrammet är ett viktigt komplement till Tools övriga produktlinjer.

Ytbehandling

Lönsamheten förbättrades något. Försäljningen av standardprodukter minskade medan försäljningen av anläggningar ökade. Till fordonsindustrin, som är en viktig kundgrupp, levererades såväl enklare standardutrustningar som sprutmålningsrobotar.

Flertalet biltillverkare i Italien har installerat Atlas Copco rostskyddssystem, som också levererats till bilfabriker i USA.

Divisionen tecknade avtal med Fläkt AB om att tillverka och marknadsföra en ny typ av sprutrum, som kännetecknas av lågt energibehov och god arbetsmiljö.

Produktutveckling

Divisionens tekniska utveckling styrdes som tidigare mot att konstruera maskiner som ger hög produktivitet hos kunden och samtidigt har goda ergonomi- och miljöegenskaper. Vibrationsdämpning t ex är ett område där Atlas Copco idag är normgivande.

Bland de viktigaste produktnyheterna kan nämnas en ny serie slip- och filmaskiner och en ny typ av rekyl- och vibrationsdämpade mothåll som används vid nitning huvudsakligen i flygindustrin.

Utvecklingen av den mikrodatorbaserade utrustningen för styrning och övervakning av åtdragningssystem fortsatte och en ny generation presenterades.

Även målningsroboten COAT-A-MATIC presenterades i en ny generation samt ett nytt produktsortiment för elektrostatisk målning. I samarbete med Statens Vägverk färdigutvecklades ett nytt målningsystem för väglinjemarkering.

Produktion

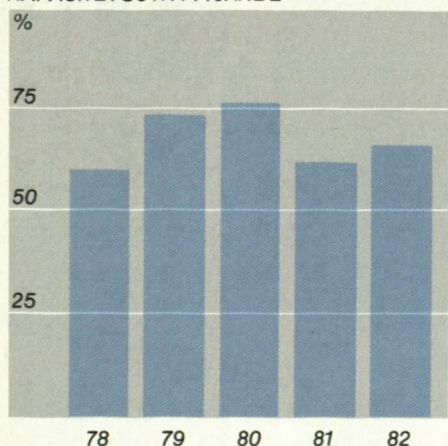
Divisionen har på de senaste fem åren reducerat tillverkningstiden per producerad enhet med hälften, vilket förbättrat Tools konkurrenskraft. Det har även lett till minskat kapacitetsbehov. Som en följd härav såldes fabriken i Danmark under året. Flertalet anställda bereddes fortsatt anställning av den nya ägaren.

Beslut fattades om nedläggning av tillverkningen vid Injector-verken i Stockholm. Produktionen av roterande maskiner kommer att helt koncentreras till Ecco-verken i Skara och Tierp-verken. Därigenom ökas kapacitetsutnyttjandet och produktionsekonomin förbättras.

Personal

Medelantalet anställda inom Tools-divisionen var 1 097 personer (1 222), varav 167 (229) utanför Sverige.

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Atlas Copcos ergonomiska verktyg för nitning, borrar och skruvdragning kommer ofta till användning i flygplanstillverkning, där höga krav ställs på personal och utrustning. På bilden används en skruvdragare vid en flygplansfabrik i Västtyskland.

Filning av en fartygsdetalj på ett skeppsvarv i Australien. Varvsindustrin är en av de största användarna av standardmaskiner som borrar-, slip- och filmaskiner.

Utsikter inför 1983

Resultatutvecklingen kommer att påverkas positivt av det pågående rationaliseringsprogrammet. För divisionens mest betydelsefulla marknader väntas ingen nämnvärd tillväxt under 1983. Handelshinder kan öka på en del marknader. För system och utrustningar som innehåller hög teknologi förväntas en fortsatt gynnsam utveckling.

BEREMA:

Bibehållen säljvolym

LARS ÅSELL

FAKTURERING MSEK	326
RESULTAT MSEK efter finansiella poster	38
AVKASTNING % på sysselsatt kapital	21

Berema utvecklar, tillverkar och marknadsför bensindrivna motorbormaskiner. Produkterna marknadsförs dels genom Atlas Copcos säljbolag dels genom Beremas egna säljbolag och agenter. Dotterbolag: Toolex Alpha AB, helautomatiska grammofonskivepressar; KGK Mekaniska Verkstad AB, mindre kompressorer; Flodins Filter AB, luftfilter. I Sverige och Norge är Berema generalrepresentant för Honda Power Products, bl a omfattande jordfräsar, gräsklippare, generatorer och pumpar.

Beremas huvudkontor är förlagt till Solna. Tillverkningen är lokaliserad till Kalmar, Lysekil, Skara, Sundbyberg, Valdemarsvik och Frederikshavn (Danmark).

LEDNINGSGRUPP

Lars Åsell Verkställande direktör
Arne Gerold Ekonomi och administration
Per Hallström Marknadsföring

Försäljning

Beremas fakturering ökade under året med 11 procent till 326 MSEK (295), vilket innebär en volymökning med 3 procent.

Orderingången ökade med 7 procent till 319 MSEK (299), en ökning i volym med 3 procent.

Resultat

Avkastningen på Beremas totala kapital exkl icke räntebärande rörelseskulder uppgick till 21 procent (27). Årets resultat har belastats med kostnader för flyttningen av Toolex Alphas tillverkning till nya lokaler. Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader uppgick till 38 MSEK (43), vilket motsvarar 12 procent av faktureringen.

Investeringar

Investeringar i maskiner och inventarier i produktionsledet uppgick till 31 MSEK (19) och finansierades som föregående år delvis med medel ur investeringsfonder.

Företagsförvärv

Berema förvärvade i december 1982 samtliga aktier i Flodins Filter AB, som i Lysekil tillverkar filter för personskydd inom industri och försvar, luft- och bensinfilter till fordon samt specialfilter för industrin. Idag utgör exportandelen 26 procent med goda möjligheter till ökning.

Marknadsutveckling

Den svaga marknadsbilden under året på de flesta marknader som bearbetas har krävt stora insatser för att nå uppsatta mål. För de produkter där den totala marknaden minskat noterades en förbättrad marknadsposition.

Säljutvecklingen för samtliga Beremas produktgrupper var svag – speciellt under årets senare del. Den oförändrade säljvolymen innebär att Berema lyckats öka sina marknadsandelar. Marknadssatsningen koncentrerades liksom tidigare år huvudsakligen till exportmarknaderna för motorbormaskiner – speciellt i USA och Asien.

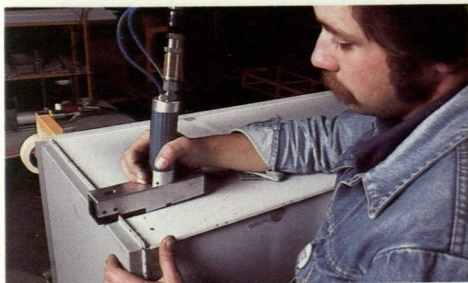
Bensindrivna motorbormaskiner

Utvecklingen var under året positiv, och en volymökning på 10 procent kunde uppnås. Detta sammanhänger delvis med goda "bulkorder" som utfallit efter mångårig specialiserad bearbetning. Ökade aktiviteter sattes igång under året för att skapa nya marknadsområden.

Övriga produkter

Marknaden försvagades inom Toolex Alphas produktområde – automatiska grammofonskivepressar. Under året bildades ett eget bolag i USA för att ytterligare förbättra bearbetning och service på denna viktiga marknad. KGK Mekaniska Verkstad ABs försäljning av mindre kompressorer var gynnsam tack vare ökad satsning på export. Honda-agenturen i Sverige och Norge av "Power Products" förstärkte sin marknadsposition genom utbyggt distributionsnät och god produktutveckling.

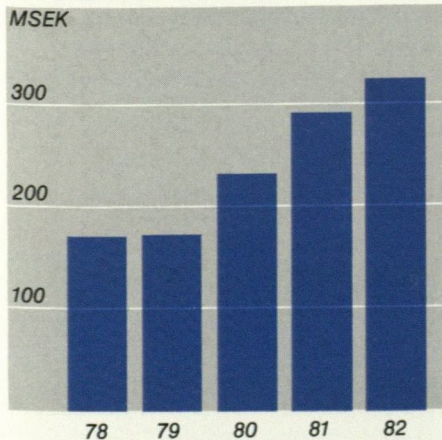

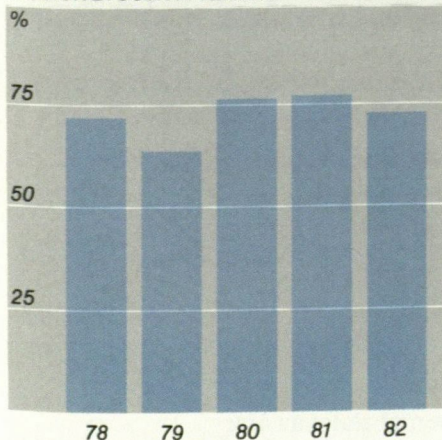
Övre bilden: Flikpistolen Tagger, som sammanfogar plåtar, utan nitar, skruvar eller svetsning, är en nyhet i Beremas produktprogram.

Undre bilden: Den bensindrivna borrar- och spettmaskinen Pionjär används över hela världen bl a för syllpackning i banvallar.

FAKTURERING

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Borr- och spettmaskinen Cobra används av byggtreprenörer, kommuner etc för olika typer av mindre bygg- och underhållsarbeten. Med sin avancerade design och låga vikt uppfyller den högsta anspråk på ergonomi.

Produktutveckling

Satsningen på produktutveckling ökades under året. Utöver produktutveckling inom befintliga program förvärvades en ny produkt – en flikpistol som används vid industriell montering. Ett samarbetsavtal ingicks med företaget Hilti AG gällande utveckling av en ny motorbormaskin.

Produktion

Kapacitetsutnyttjandet inom verkstäderna var under året totalt sett något bättre än föregående år, främst p g a högre produktion av motorbormaskiner. Huvuddelen av årets investeringar hänför sig till Toolex Alphas inflyttning i nya lokaler. Denna åtgärd syftar till att åstadkomma rationellare tillverkning och förbättrade expansionsmöjligheter.

Personal

Medelantalet anställda minskade under året till 458 personer (602), främst på grund av försäljningen av AB Tico i början av året.

Utsikter inför 1983

Förutsatt att efterfrågan kvarstår, kommer den svenska devalveringen att innebära förbättrade säljmöjligheter på företagets exportmarknader. Trots de stora ekonomiska problem som råder över hela världen ser Berema relativt optimistiskt på möjligheterna under 1983.

MONSUN-TISON:

Ökande andelar på svag marknad

ERIC BURSVIK

FAKTURERING MSEK	213
RESULTAT MSEK efter finansiella poster*)	6
AVKASTNING % på sysselsatt kapital*)	10

Monsun-Tison utvecklar, tillverkar och marknadsför hydrauliska och pneumatiska komponenter och styrsystem.

Marknadsföringen av hydraulikprodukter sker genom egna säljbolag i Danmark, Västtyskland, Frankrike, Storbritannien, USA och Canada till tillverkare av mobila maskiner som kranar, skogsmaskiner, gruvmaskiner etc. Pneumatik-sortimentet marknadsförs genom egna säljbolag i Danmark, Västtyskland och Storbritannien samt i övriga Europa genom Atlas Copcos säljbolag till tillverkare av förpackningsmaskiner, transportutrustningar etc.

Monsun-Tisons huvudkontor är förlagt till Borås. Tillverkningen är lokaliserad till Borås och Falköping.

*) Exkl av Monsun-Tison redovisade extraordinära kostnader på 5 MSEK.

LEDNINGSGRUPP

Eric Bursvik Verkställande direktör

Anders Pening Ekonomi

Hans-Jörgen Lindström Division
Pneumatik

Torgny Segerberg Division Hydraulik

Försäljning

Den fakturerade försäljningen uppgick 1982 till 213 MSEK (204), vilket innebär en volymminskning med 8 procent. Dessutom fakturerades 23 MSEK (21) på andra bolag inom Atlas Copco-gruppen. Ordergången uppgick till 211 MSEK (172), vilket innebär en volymökning med 8 procent.

Resultat

Avkastningen på totalt kapital exklusive icke räntebärande skulder uppgick till 7 procent (9), vilket är lägre än erforderligt över en konjunkturcykel.

Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader för Monsun-Tison-divisionen uppgick till 1 MSEK (3).

Ovannämnda resultat har belastats med extraordinära kostnader för omläggning av bolagets fabriksanläggningar till produktverkstäder samt särskilda marknadsåtgärder på pneumatiksidan med sammanlagt 5 MSEK.

Investeringar

Investeringar i maskiner och inventarier uppgick till 11 MSEK (7).

Marknadsutveckling

I ett kärvt marknadsklimat ökade företaget sina marknadsandelar. För att kompensera den negativa utvecklingen hos traditionellt stora kunder inom t ex sektorn entreprenadmaskiner, skedde en systematisk bearbetning av nya kunder och applikationsområden med tillväxtpotentialer.

Hydraulik

Produktionstakten hos kunderna sjönk. Speciellt hårt drabbades byggnads-, gruv- och skogsmaskinmarknaderna.

Företagets målmedvetna satsning på nykunds-försäljning slog väl ut och marknadsandelarna ökade på samtliga marknader samt utgör en bas vid en konjunkturuppgång.

Lönsamheten för hydrauliksortimentet försämrades under året.

Pneumatik

Försäljningen är koncentrerad till Västeuropa. Denna marknad stagnerade under året och karakteriserades av en mycket hård konkurrens. Genom utveckling av nya elektroniska produkter erhöles ett bredare produktprogram för automatisering inom industrin. Genom en rad åtgärder effektiviserades säljorganisationen. På ett flertal marknader kunde marknadsandelarna ökas.

Lönsamheten på pneumatikprodukter förbättrades väsentligt under året.

Produktion

Under året genomfördes en genomgripande omstrukturering av produktionen och tre renodlade produktverkstäder upprättades: en för hydraulventiler, en för hydraulcylindrar och en för pneumatiska komponenter. Härigenom erhålls kortare genomloppstider, lägre tillverkningskostnader samt större flexibilitet gentemot marknaden.

Kapacitetsutnyttjandet var lågt men ökade mot slutet av året.

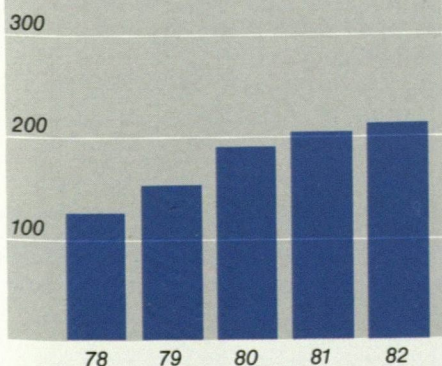

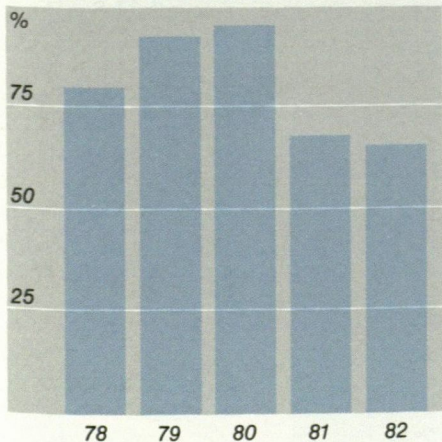
Huvuddelen av Monsun-Tisons hydraulikprodukter säljs för montering i mobila utrustningar som skogsmaskiner, frontlastare, grävmaskiner och kranar samt för olika funktioner ombord på fartyg. Timmergripen på bilden är utrustad med hydraulcylindrar och manöverventiler från Monsun-Tison.

FAKTURERING

MSEK

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Produktutveckling

Inom hydraulikområdet fortgick produktutvecklingen med tonvikt på energisnåla system. Ett antal nya ventiler blev marknadsklara. De elektroniska styrsystemen vidareutvecklades med gott resultat.

Inom pneumatikområdet utvecklades ytterligare komponenter såväl inom standardsortimentet som för speciella kundapplikationer. Elektroniska styrsystem vidareutvecklades och programmet av pneumatiska styrsystem breddades.

Personal

Monsun-Tison sysselsatte under 1982 i medeltal 736 (762) personer, varav 80 (63) utomlands.

I samband med omorganisationen av verkstäderna genomfördes en omfattande utbildning och omskolning.

På grund av svag beläggning infördes korttidsvecka i början av året. Under hösten skedde vissa uppsägningar på kollektivsidan och en neddragning av tjänstemannastyrkan inleddes.

Utsikter inför 1983

På grund av fortsatt svag byggnads- och anläggningsverksamhet blir även 1983 ett år av låg efterfrågan för hydraulik.

Automation, som i Monsun-Tison framför allt innebär pneumatiska komponenter och system, kan erbjuda en något bättre marknad under 1983.

Monsun-Tison räknar därför med en viss volymuppgång. En resultatförbättring förutses.

Atlas Copcos roll i länders utveckling

Atlas Copcos roll på marknaden är att med kunnande och utrustning hjälpa till att lösa problem rörande viktiga basbehov i länder på skilda utvecklingsstadiet. Det kan gälla vatten- och elförsörjning, utvinning och transport av naturtillgångar eller avancerad industriell verksamhet. Atlas Copco söker därför analysera varje lands behov för att konstatera vilka produkter eller tjänster som kan bidra till landets utveckling. Med denna filosofi följer ett åtagande i form av permanent etablering i ett land för att ge kunden den utbildning och maskinservice som krävs för att utrustningen skall fungera, och ge avsett bidrag till landets utveckling.

Vatten – ett basbehov

För litet eller för mycket vatten kan innebära katastrof. Det gäller att hitta vattenbärande formationer, att borra brunnar, att bygga distributionsnät och bevattningssystem för människor, boskap och växtlighet, att bemästra översvämningar och att utnyttja vattenkraft för elproduktion. Atlas Copco finns med i hela vattenkedjan – med sitt kunnande och utrustning.

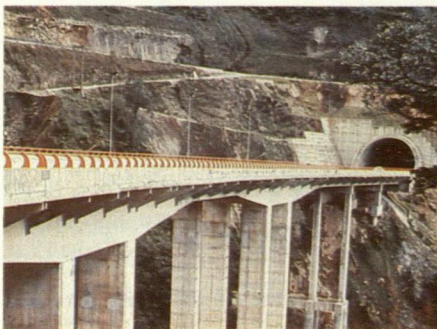
Att transportera – ett basbehov

Vid uppbyggnad och underhåll av transportsystem – vägar, broar, tunnlar, järnvägar, hamnar, flygplatser etc – utnyttjas i hög grad Atlas Copcos teknik. Över hela världen pågår en ständig utbyggnad av infrastrukturen. I u-land byggs den upp för att kunna transportera naturtillgångar, råvaror och livsmedel för bearbetning och konsumtion eller export. I i-länder utbyggs, underhålls och förbättras infrastrukturen.

Utvinning av naturtillgångar – ett basbehov

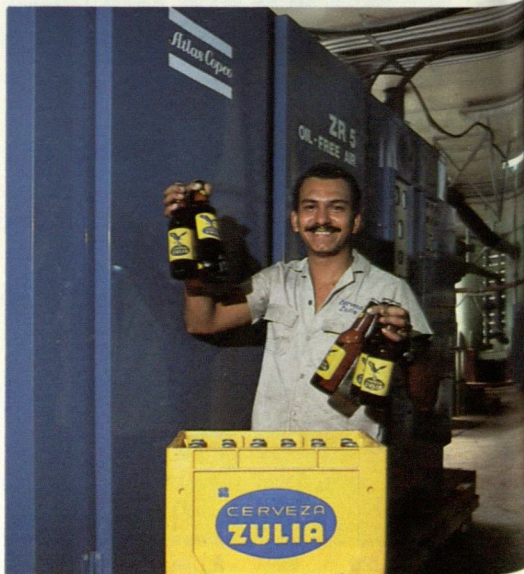
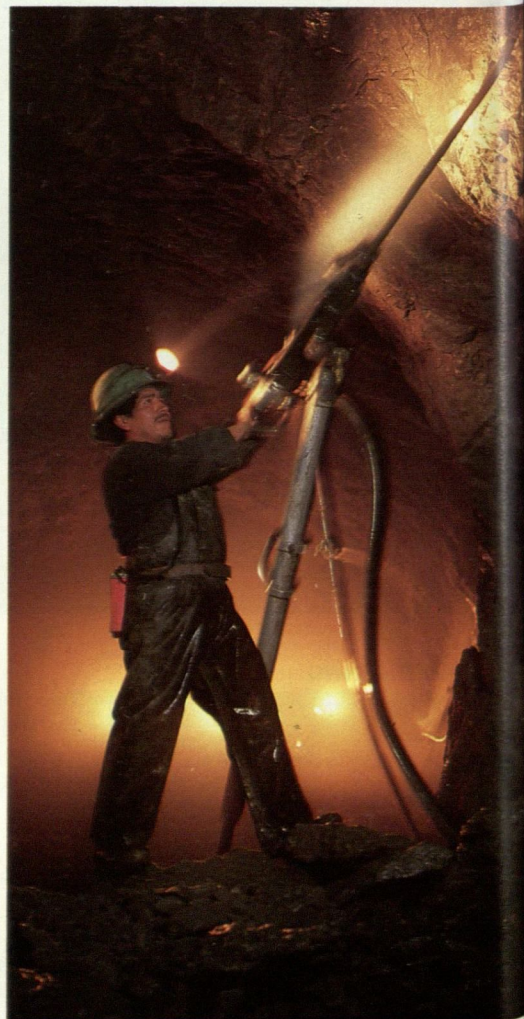
Över hela världen finns stora outnyttjade mineraltillgångar. Atlas Copco har geologisk undersökningsutrustning att finna och identifiera sådana tillgångar. Atlas Copco har också borrhägg, borrhåll och lastmaskiner för att utvinna dem.

Utvinning av naturresurser i form av kol, gas och olja är andra områden där Atlas Copcos kunnande och teknik spelar en viktig roll. Den snabbt växande offshore-industrin t ex behöver tryckluft som en effektiv och säker kraftkälla. Idag är en stor andel av alla världens oljeborrplattformar utrustade med Atlas Copco-kompressorer. Även vinschar och tryckluftdrivna handverktyg ingår i de systemlösningar Atlas Copco förser offshore-industrin med. Atlas Copco-utrustning används också vid pipelinebyggen för transport av olja eller gas.

Förädling av råvaror – ett basbehov

Förädlingsindustrin är till stor del baserad på Atlas Copcos teknikområden – det kan gälla metallurgiska processer i exempelvis ståltillverkning där såväl luft- som gas-kompressorer används. I raffinaderier och petrokemisk industri spelar kompressorer också en viktig roll.

För hantering och förpackning av livsmedel krävs tryckluft av mycket hög kvalitet. Här har Atlas Copco unika möjligheter att erbjuda ren, torr, oljefri tryckluft till bl a mejerier, bryggerier, slakterier och förpackningsindustrier. Läkemedelsindustrin behöver tryckluft vid tillverkning av läkemedel. Syretillförsel vid antibiotikatillverkning kräver t ex steril tryckluft.

Energi – ett basbehov

Inom praktiskt taget hela energiområdet behövs Atlas Copcos produkter. Det kan gälla vattenkraft, kärnkraft, olja, kol och grundvattenvärme. Atlas Copco är med, inte bara i bygg- eller utvinningsfasen. Tryckluft används t ex för att styra och

övervaka den dagliga driften i olika slags kraftverk.

Ett allt viktigare område är energiåtervinning, där värmeåtervinningssystem vid kompressorcentraler sedan länge ingår i standardsortimentet. Kompressorer från Atlas Copco har också en snabbt växande marknad tack vare de möjligheter de öppnar att tillvarata energi ur t ex industriella processer och avgaser.

Att tillverka – ett basbehov

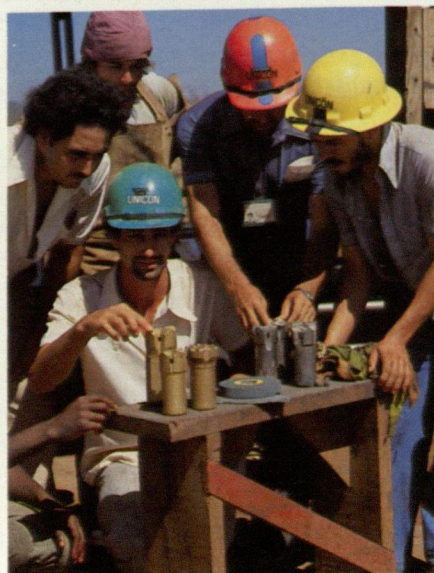
Till större industrier levererar Atlas Copco kompressorcentraler, tryckluftnät och alltifrån handmaskiner till avancerade monterings- och sprutmålningsanläggningar. Ofta följs utrustningen av garantiåtagande på olika nivåer avseende produktivitet och livslängd. I den fortgående mekaniserings- och automatiseringsprocessen fyller Atlas Copcos pneumatiska komponentprogram ett viktigt behov när det gäller att hantera och bearbeta produktämnen. Kompressorer och tryckluftverktyg finns också i de flesta småindustrier, reparationsverkstäder, bensinstationer, snickerier etc. Fördelen med tryckluftdriven utrustning är bl a att den har hög effekt i förhållande till vikt, och att den kan användas i explosionsfarlig miljö.

Bostäder – ett basbehov

Tryckluftutrustningen är ofta det första som kommer till en byggarbetsplats – och det sista som lämnar den. Med tryckluft kan man avlägsna berg, spetta, pumpa, påla, borra, såga, spika, bila etc. Vid småbyggen används de mindre, transportabla kompressorerna. Vid större byggen används också stationära eller semistationära kompressorcentraler.

Utbildning – ett basbehov

Hur bra Atlas Copcos produkter än är, hur bra sälj- och serviceverksamheten än är, så hänger ett lyckat bidrag till ett lands utveckling mera på utbildning än någonting annat. Den "produkt" Atlas Copco levererar till tredje världen – och egentligen till alla kunder i vilken värld de än befinner sig – består inte bara av själva utrustningen (hårdvaran). Den består lika mycket av den icke-materiella delen (mjukvaran), dvs planeringshjälp, utbildning av kundens maskinskötare, servicemekaniker, förmän och administratörer, förslag till underhållsprogram och reservdelshållning. Denna verksamhet genomförs av säljbolagen ute på arbetsplatserna eller vid centralt anordnade kurser. Atlas Copco har en omfattande produktion av litteratur och audiovisuella hjälpmedel, som också används vid tekniska skolor över hela världen.

ATLAS COPCO-AKTIE

UTDELNINGSPOLITIK

Utdelningen per aktie för verksamhetsåren 1976–81 har ökat med i genomsnitt 8,4 % per år. För de senaste 10 åren blir motsvarande ökning 14,4 %. Den genomsnittliga penningvärdeförsämringen har uppgått till 10,9 % resp 9,9 %. Om styrelsens förslag till utdelning av 6,00 SEK fastställs, kommer utdelningstillväxten för åren 1977–82 att uppgå till 8,4 %.

Styrelsens avsikt är att aktieägarna skall erhålla en rimlig andel i Atlas Copco-gruppens resultatförbättring. Strävan är härvid att även framledes täcka större delen av den lämnade utdelningen med utdelningsintäkter från de utländska dotterbolagen.

För jämförbarhet mellan åren har justering för emissioner gjorts.

- 1) Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för schablonberäknad skatt (50 %) och minoritetsandelar i årets resultat dividerat med antal aktier.
- 2) För 1982 har beräkningarna baserats på vägt genomsnittligt antal aktier.
- 3) Enligt styrelsens förslag.
- 4) Utdelning i procent av resultatet per aktie.
- 5) Eget kapital samt obeskickade reserver dividerat med antal aktier.
- 6) Utdelning i procent av verksamhetsårets genomsnittliga börskurs.
- 7) Price/Earning. Verksamhetsårets genomsnittliga börskurs i relation till resultatet per aktie enligt not 1.
- 8) Cash-flow definierat såsom internt tillförda medel enligt finansieringsanalysen sid 12, dividerat med antal aktier.

DATA PER AKTIE, SEK

	1978	1979	1980	1981	1982
Resultat ¹⁾	7,70	8,00	10,10	12,95	7,65 ²⁾
Resultat <i>efter</i> extraordinära poster	7,95	7,40	10,10	13,25	7,10 ²⁾
Utdelning	4,60	4,80	5,20	6,00	6,00 ³⁾
Utdelningsandel, % ⁴⁾	59,7	60,0	52,0	46,3	78,4
Högsta börskurs	94	78	68	106	109
Lägst börskurs	70	54	48	61	82
Genomsnittlig börskurs	80	62	56	83	93
Eget riskbärande kapital per aktie ⁵⁾	141	116	136	153	125
Direktavkastning, % ⁶⁾	5,8	7,7	9,3	7,2	6,5
P/E-tal under året ⁷⁾	10,4	7,8	5,6	6,4	12,2
Cash-flow ⁸⁾	9,55	8,25	12,70	14,30	6,30 ²⁾

VILKA ÄGER ATLAS COPCO

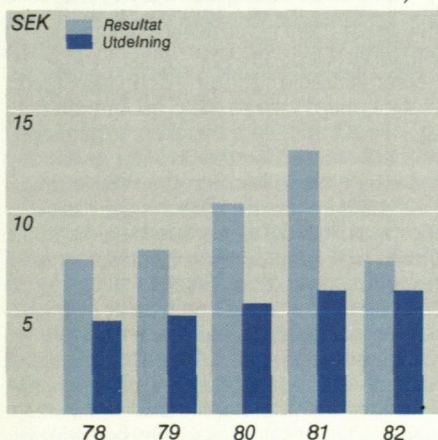
Genom fond- och nyemission under året har aktiekapitalet höjts till 586,5 MSEK fördelat på 23 460 500 aktier, var och en på nominellt 25 SEK. Samtliga aktier är fria och representeras av vardera en röst. Börsposten uppgår till 100 aktier.

Antalet aktieägare uppgår till ca 41 000. De största aktieägarna enligt VPC (februari 1983) redovisas i nedanstående tabell:

	Antal aktier	Andel %
1. AB Volvo	5 865 125	25,00
2. Förvaltnings AB Providentia	2 338 392	9,97
3. AB Investor	1 319 891	5,63
4. Allm. Pensionsf. Fjärde Fondstyrelsen	1 000 293	4,26
5. Svenska Personal-Pensionskassan	737 369	3,14
6. Livförsäkrings AB Skandia	603 853	2,57
7. SE-Bankens Aktiesparfond	548 700	2,34
8. Trygg Ömsesidig Sakförsäkring	281 500	1,20
9. AB Custos	216 793	0,92
10. AB Exportinvest	200 000	0,85

Aktierna i Atlas Copco noteras förutom på Stockholms Fondbörs även på fondbörserna i Frankfurt am Main, Düsseldorf och Hamburg.

RESULTAT OCH UTDELNING PER AKTIE¹⁾

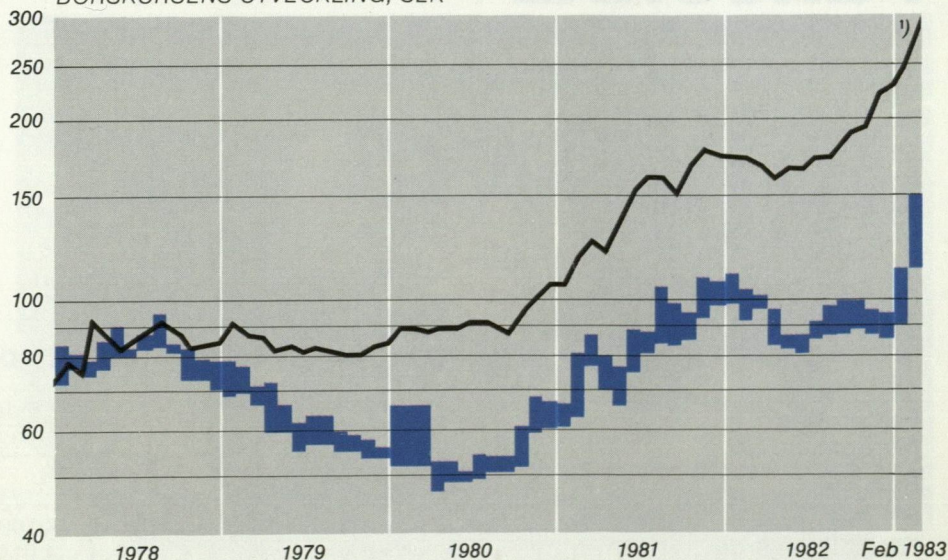

¹⁾ Utdelning för 1982 enligt styrelsens förslag

ATLAS COPCO-AKTIE

BÖRSKURSENS UTVECKLING, SEK

1) Affärsvärdens generalindex

Logaritmisk skala

Under 1982 omsattes på Stockholms Fondbörs 5 634 268 (3 662 861) Atlas Copco-aktier. Detta motsvarar 22 358 aktier (14 776) per börsdag under året. Om-satta aktier motsvarar 27 procent (22) av det totala antalet.

ÅRETS EMISSIONER

Under året verkställdes den fondemission som 1982 års bolagsstämma beslutade genomföra i avsikt att bringa aktiekapitalet i lämpligare relation till omfattningen av bolagets rörelse. Denna fondemission genomfördes med en ny aktie på fyra gamla och innebar en ökning av aktiekapitalet med 103,5 MSEK.

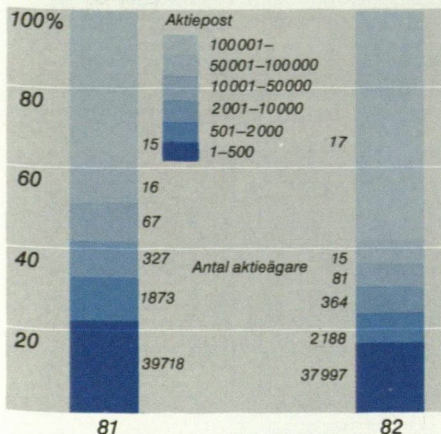
Vidare genomfördes under året en riktad nyemission mot AB Volvo i samband med detta bolags förvärvande av 25 % av aktierna i Atlas Copco. Denna nyemission innebar ett kapitaltillskott på 373 MSEK, vilket förbättrade soliditeten och gav en starkare bas för fortsatt expansion. Aktiekapitalet ökade genom nyemissionen med 69,1 MSEK och uppgick vid årets slut till 586,5 MSEK. Soliditeten, definierad som eget kapital plus 50 % av obeskattade reserver i relation till totalkapitalet, uppgick vid årets slut till 32,4 % (30,8).

EMISSIONER 1965-1982

Aktiekapitalet har sedan 1965 ökat genom fond- och nyemissioner enligt följande:

			Ökning av aktiekapital	Inbetalt belopp
1965	Fondemission	1:4	19,1	—
	Nyemission	1:4 60 SEK	19,1	46,0
1971	Fondemission	1:10	11,5	—
	Nyemission	1:10 100 SEK	11,5	46,0
1973	Fondemission	1:2	69,0	—
1974	Nyemission	1:4 25 SEK	51,7	51,7
1976	Nyemission	1:5 50 SEK	51,7	103,5
1979	Fondemission	1:6	51,7	—
	Nyemission	1:6 60 SEK	51,7	124,1
1982	Fondemission	1:4	103,5	—
	Nyemission	2 765 000 aktier à 135 SEK	69,1	373,3

AKTIEÄGARSTRUKTUR

AKTIESPARFONDEN VÄXTE

Atlas Copco var det första företaget som startade en företagsanknuten aktiesparfond. I december 1982 var 1 745 (1 637) anställda anslutna till fonden. Detta motsvarar 34 % av de anställda i Sverige. Av dessa tillsköt 947 spar-medel under 1982.

Under 1982 förvärvade aktiesparfonden 39 570 aktier. Ytterligare 25 741 aktier erhöles genom årets fondemission. Fondens aktieinnehav var den 31 december 137 808 aktier (72 497) motsvarande ett börsvärde av 12,4 MSEK (8,9). Aktiesparfonden är en av de 12 största aktieägarna i Atlas Copco.

PERSONAL

PERSONALUPPGIFTER, ATLAS COPCO-GRUPPEN

	1982	1981
Fakturering per anställd KSEK	431	383
Resultat per anställd KSEK	19	29
Förädlingsvärde per anställd KSEK	177	162

	Medelantal anställda		Löner och övriga personalkostnader	
	1982	1981	1982	1981
SVERIGE				
Huvudkontor	73	264	25	69
Divisioner	4 196	4 690	557	547
Säljbolag	1 014	818	159	115
	5 283	5 772	741	731
UTLANDET				
Divisioner	4 376	4 661	603	539
Säljbolag	8 743	9 105	1 005	853
	13 119	13 766	1 608	1 392
Totalt	18 402	19 538	2 349	2 123

Det genomsnittliga antalet anställda inom Atlas Copco-gruppen 1982 var 18 402 (19 538). I Sverige var antalet anställda 5 283 (5 772) och i utlandet 13 119 (13 776). Minskningen av antalet anställda hänförs huvudsakligen till en anpassning av produktionen till en lägre efterfrågan samt till effektivisering av säljorganisationen och administration i såväl säljbolag som divisioner. De totala lönekostnaderna ökade med 11 procent till 2 349 MSEK (2 123) varav lönebikostnaderna utgjorde 625 MSEK (536).

Personalomsättningen sjunker

Omsättningen av personal minskade avsevärt under året. Vid verkstäderna i Sicklaområdet var under 1982 personalomsättningen 8 procent (14). Genom en fortgående rationalisering kunde ett icke obetydligt antal tjänstemannabefattningar inbesparas. Detta överskott löstes huvudsakligen genom förtidspensionering av tjänstemän över 60 år.

Anställningstiden ökar

Bland de 5 283 anställda i Sverige har 48 procent en anställningstid på mer än 10 år. För att bli medlem i den s k Guldklubben krävs en oavbruten anställning i minst 25 år. Medlemsantalet i Sverige är nu uppe i 1160.

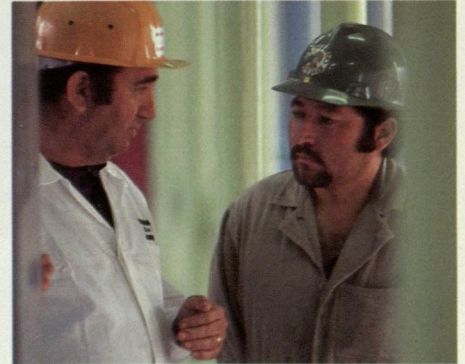
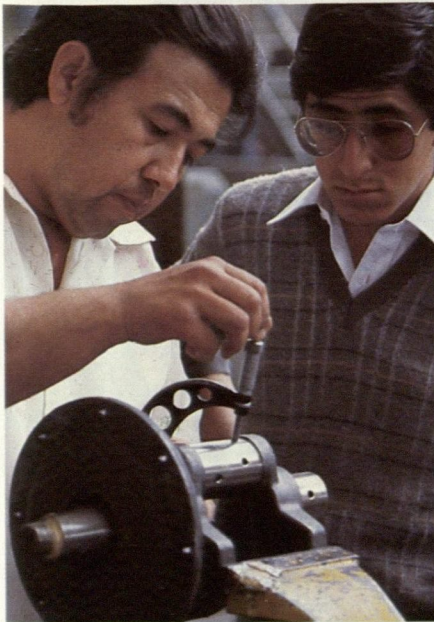
Arbetstid och frånvaro minskar

Den genomsnittliga arbetstiden fortsatte att sjunka. Det berodde främst på att anställda inom Atlas Copco i Sverige utnyttjade möjligheten till delpension. På grund av den utdragna lågkonjunkturen infördes korttidsvecka vid flera enheter både i Sverige och utlandet vissa tider under året.

Sjukfrånvaron i Sverige minskade väsentligt under året. Från 1981 till 1982 gick den ned från 9,9 procent till 9,2 procent. Däremot skedde en avsevärd ökning av den institutionella frånvaron, som bl a omfattar ledighet för studier, facklig verksamhet och barnafödelse.

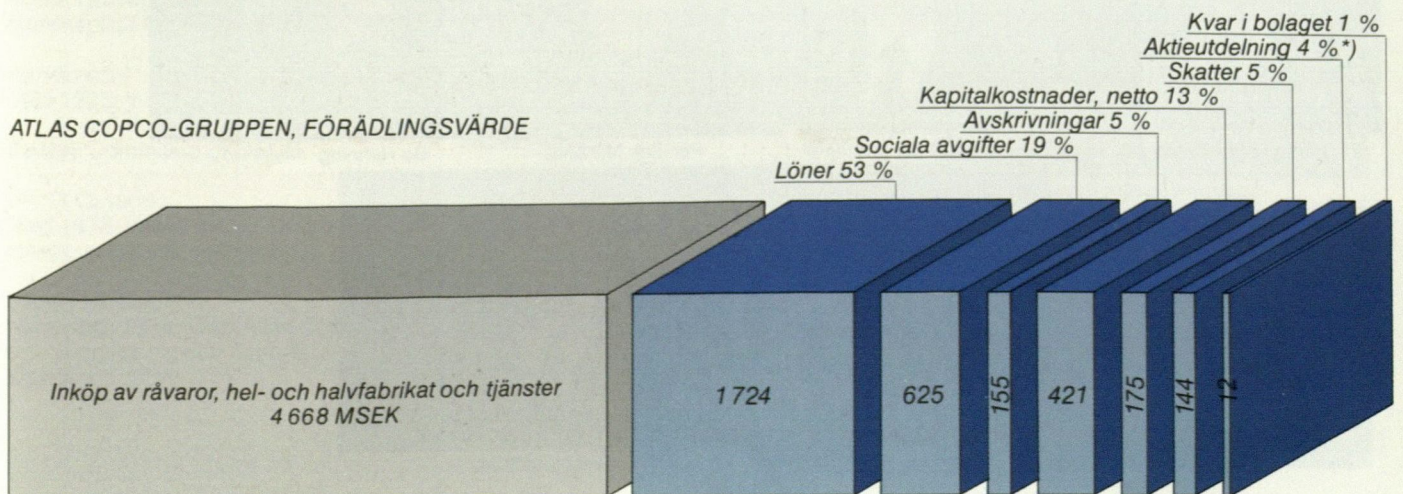
Atlas Copco-gruppens förädlingsvärde
Förädlingsvärdet uttrycker företagets produktionsinsats, d v s värdeökningen som uppstår genom hantering, bearbetning etc. Förädlingsvärdet per anställd uppgick 1982 till 177 kSEK. 72 procent av förädlingsvärdet, motsvarande 2 349 MSEK, utgjordes av lönekostnader (1 724) och sociala avgifter (625).

Till långivarna etc utbetalades netto 421 MSEK, motsvarande 13 procent av förädlingsvärdet.

Den offentliga sektorn tillfördes förutom sociala avgifter och källskatter för personalen även bolagsskatter på 175 MSEK, motsvarande 5 procent av förädlingsvärdet. Aktieägarnas andel på 4 procent avser ränta på det riskkapital, som de satsat i företaget.

Diagrammet visar förädlingsvärdets förhållande till Gruppens omsättning samt beståndsdelarnas andel av förädlingsvärdet.

ATLAS COPCO-GRUPPEN, FÖRÄDLINGSVÄRDE

*) inklusive utdelning till minoritetsintressen

Förädlingsvärde 3 256 MSEK

STYRELSE, REVISORER OCH VERKSTÄLLANDE LEDNING

Tom Wachtmeister

Peter Wallenberg

Pehr G Gyllenhammar

K-A Belfrage

Henry N Sporborg

Jan Hellner

Erik Johnsson

Curt G Olsson

Sture Ödner

Axel Iveroth

P Henry Mueller

Otto Grieg Tidemand

Per-Erik Nyholm

Bo Henning

Carl Strömdahl

Kjell Nordström

STYRELSE**VALDA AV BOLAGSSTÄMMAN**

PETER WALLENBERG

Styrelsens ordförande. Invald 1970. Industriell rådgivare i Skandinaviska Enskilda Banken och v ordf i dess styrelse. Anställd i olika befattningar inom Atlas Copco-gruppen 1953-74. Ordf i Investor, Ny-mölla, Papyrus, Providentia, SKF, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. V ordf i ASEA, Broströms, Electrolux, L M Ericsson, Stora Kopparberg.

KURT-ALLAN BELFRAGE

Vice ordförande. Invald 1956. Verkst dir Atlas Copco AB 1957-70. Styrelsemedlem Fläkt AB.

HENRY N SPORBORG

Invald 1969. Dir Hambros Ltd, Storbritan-nien (1949-77). Ordf LKB Instruments Ltd, Almex Ticket Machine Co Ltd, Papy-rus Ltd, Papyrus Kopparfors (UK) Ltd. V ordf LKB Biochrom Ltd.

JAN HELLNER

Invald 1969. Jur dr, Professor vid Stock-holms Universitet. Styrelseledamot Papy-rus. Ledamot av Kungl Svenska Vetens-kapsakademien.

STURE ÖDNER

Invald 1970. Verkst dir Saléninvest. Ordf J S Saba. Styrelsemedlem Trygg-Hansa och Gorthon Invest.

ERIK JOHNSON

Invald 1972. Tekn dr h c, Verkst dir Atlas Copco AB 1970-75. Styrelsemedlem Alfa Laval, Almex, Skega, Tour & Andersson, C E Johansson, Skandinavisk Träimport, Carl Munters. Ledamot av Nämnden för Statens Gruvegendom samt Incentives Vetenskapliga Råd.

AXEL IVEROTH

Invald 1975. V ordf Sveriges Industriför-bund. V ordf Business and Industry Advisory Committee of OECD.

CURT G OLSSON

Invald 1976. Verkst dir SE-banken. Styrel-semedlem Esselte och Skandia.

P HENRY MUELLER

Invald 1982. Fil dr. Ordf Atlas Copco North America Inc och Saab-Scania of America Inc, USA.

OTTO GRIEG TIDEMAND

Invald 1982. Skeppsredare, Belstove Shipping, Oslo. Ordf A/S Kosmos och At-las Copco A/S, Oslo. Ordf och styrelsele-damot i olika rederier och försäkringsbo-lag i Norge och andra länder.

PEHR G GYLLENHAMMAR

Invald 1982. Med dr h c. Verkst dir AB Volvo. Styrelseordf Svenska Skeppshy-potekskassan. Styrelseledamot i SE-ban-ken, United Technologies Corp, USA, Pearson and Son, London. Ledamot av "International Advisory Committee", The Chase Manhattan Bank, New York. V ordf "Board of Trustees" Aspen Institute, USA.

TOM WACHTMEISTER

Invald 1975. Verkst dir Atlas Copco AB sedan 1975. Anställd i företaget sedan 1959. V ordf Boliden. Styrelseledamot Saab-Scania, SE-banken, Sveriges Me-kanförbund.

PERSONALREPRESENTANTER

BO HENNING

Invald 1973. Ordf Atlas Copcos SIF-klubb Nacka

PER-ERIK NYHOLM

Invald 1973. Ordf Atlas Copcos Verk-stadsklubb Nacka.

KJELL NORDSTRÖM

Suppleant. Invald 1977. Ordf Eccoverkens Verkstadsklubb Skara.

CARL STRÖMDAHL

Suppleant. Invald 1981. V ordf CF lokal-avd Nacka.

REVISORER

BIRGER SONESSON

aukt revisor

BERTIL E OLSSON

aukt revisor

KARL-G GIERTZ

aukt revisor, suppleant

BO RIBERS

aukt revisor, suppleant

VERKSTÄLLANDE LEDNING

TOM WACHTMEISTER, VD

OLOF SJÖSTRÖM, förste vVD

EINAR LIWENDAHL, vVD

Marknadsföring öst

SVEN-INGVAR SVENSSON, vVD

Marknadsföring väst

IWAN ÅKERMAN, vVD

Produktion och logistik

ARNE FORSELL, VD Atlas Copco MCT AB

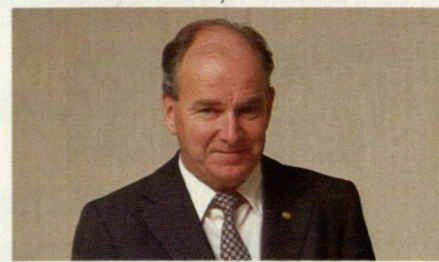
BERTIL ERIKSSON, VD

Atlas Copco Airpower NV

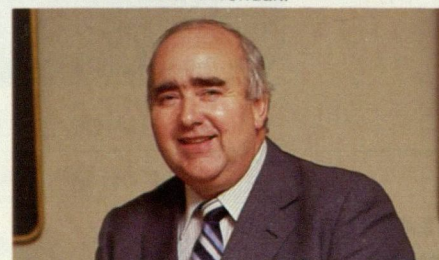
PER WEJKE, VD Atlas Copco Tools AB

Olof Sjöström

Einar Liwendahl

Sven-Ingvar Svensson

Iwan Åkerman

ORGANISATION

SÖKER OCH VERKSTÄLLANDE LEDNING

DIREKTION

Tom Wachtmeister, VD
ATLAS COPCO AB

Olof Sjöström, förste vVD
Einar Liwendahl, vVD, marknadsföring öst
Sven-Ingvar Svensson, vVD, marknadsföring väst
Iwan Åkerman, vVD, produktion och logistik

Arne Forsell, VD
ATLAS COPCO
MCT AB

Bertil Eriksson, VD
ATLAS COPCO
AIRPOWER NV

Per Wejke, VD
ATLAS COPCO
TOOLS AB

ÖVRIGA DIREKTIONSLEDAMÖR: Anders Björk,
Bo Eklöf, Bo Gyllenberg, Jan Holdo, Hans Johnsson,
Rolf Lahnagen, Göran Lundborg, Gunnar Ruding

TILLVERKNING OCH FÖRSÄLJNING

ATLAS COPCO MCT

ATLAS COPCO AIRPOWER

ATLAS COPCO TOOLS

BEREMA

MONSUN-TISON

SÄLJBOLAG I 46 LÄNDER
Försäljning direkt och genom agenter
i ett 80-tal länder

ATLAS COPCO AB

KONCERNSTABER

Ekonomi: Jan Petersson
Finans: Bo Johansson
Juridik: Bo Eklöf
Kommunikation och
sambandskontakt: Hans Johnsson
Koncernutveckling: Gunnar Ruding
Logistik: Göran Lundborg
Marknader: Anders Björk
Personal: Rolf Lahnagen
Produktion: Bo Gyllenberg
Teknik: Jan Holdo

SÄRSKILDA RÅDGIVARE

Ambassadör Olof Landenius
Ambassadör Lennart Petri
Ambassadör Stig Unger

ATLAS COPCO INTERNATIONAL AB

Verkst dir: Erland von Redlich

ABEM AB

Verkst dir: Lars Helgöstar

ATLAS COPCO DATA AB

Verkst dir: Rolf Johanson

SERVICESTABER

Atlas Copco Management Consulting AB

Verkst dir: J-A Darlin
Adm utveckling: Kurt Gladh
Anläggningar: Ulf Hernestam
Intendentur: Karin Palm Karnell
Kommunikation: Vakant
Organisationsutveckling: Leif Aadde
Personal: J-A Darlin
Patent: Alexis Molin
Redovisning: Hans Lindblad
Speciella projekt: Bo Lemcke
Standard: Jan Wenström

KALLELSE TILL BOLAGSSTÄMMA

Aktieägarna i Atlas Copco Aktiebolag kallas härmed till ordinarie bolagsstämma torsdagen den 28 april 1983 kl 09.15 på Grand Hôtel Royal, Vinterträdgården, Stallgatan 4, Stockholm.

RÄTT TILL DELTAGANDE

Rätt att delta i bolagsstämman har aktieägare, som

dels är införd i den av Värdepapperscentralen VPC AB förda aktieboken för bolaget *senast måndagen den 18 april 1983*, dels *senast måndagen den 25 april 1983 kl 16.00* till bolaget anmäler sin avsikt att delta i bolagsstämman.

ANMÄLAN OM DELTAGANDE

Anmälan om deltagande i stämman kan ske skriftligt under adress Atlas Copco AB,

105 23 Stockholm, eller per telefon 08/743 80 00 *senast måndagen den 25 april 1983 kl 16.00*.

UTDELNING

Styrelsen föreslår en utdelning till aktieägarna av 6,00 SEK per aktie.

Styrelsen har som avstämningsdag beslutat föreslå den 2 maj 1983. Beslutet om bolagsstämman enligt förslaget beräknas utdelningen komma att utsändas av VPC den 9 maj 1983.

ADRESSÄNDRING

Adressändring bör snarast anmälas till VPC för att säkerställa att utdelningen sänds till rätt adress. Blankett för adressändring finns vid samtliga bankkontor.

EKONOMISK INFORMATION FRÅN ATLAS COPCO

Atlas Copco publicerar för 1983 följande ekonomiska rapporter:

Verkställande direktörens tal vid bolagsstämman	28 april
Rapport över första kvartalet	mitten av maj
Rapport över första halvåret	slutet av augusti
Rapport över de tre första kvartalen	mitten av november
Bokslutskommuniké för 1983	februari 1984
Årsredovisning för 1983.....	början av april 1984

Följande trycksaker kan beställas från

Atlas Copco Management Consulting AB, avdelning ZRE, 105 23 Stockholm:

Atlas Copcos årsredovisning på engelska.

Atlas Copco Nytt/Utveckling, (kvartalstidskrift för Atlas Copcos aktieägare och anställda. Den tillställs de aktieägare, som skriftligen anmäler att de önskar erhålla tidskriften).

Atlas Copco service

Atlas Copco